

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA LASTENSUOJELULAITOKSEN TYÖORIENTAATIOKSI

TEKIJÄT Laura Heiskanen
Veera Rytönen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Laura Heiskanen ja Veera Rytönen	
Työn nimi Positiivinen pedagogiikka lastensuojelulaitoksen työorientaatioksi	
Päiväys	18.04.2022
Sivumäärä/Liitteet	34/12
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Pelastakaa Lapset ry, Harjulakoti	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö oli kehittämistyö, jossa toteutettiin positiivisen pedagogiikan työpajapäivä Kajaanin Pelastakaa Lapset ry:n ylläpitämässä Harjulakodissa. Kehittämistyön tarpeellisuus nousi esille Harjulakodin kanssa käytyissä keskusteluissa keväällä 2021. Tavoitteena oli positiiviseen pedagogiikkaan perustuvan työorientaation vahvistaminen sijaishuoltoyksikkö Kotilassa ja perhekuntoutusyksikössä.</p> <p>Harjulakodin työntekijöille järjestettiin kolmen tunnin kestoisen työpajapäivä liittyen positiiviseen pedagogiikkaan. Päivä toteutettiin syyskuussa 2021. Ennen työpajapäivää työntekijät tekivät ennakkotehtävän, jolla selvitettiin, miten positiivisuus näkyy Harjulakodissa sillä hetkellä. Työpajapäivän jälkeen työntekijöille lähetettiin kysely, jolla selvitettiin, onko työpajapäivästä ollut hyötyä positiivisen pedagogiikan sisäistämisessä, onko positiivisen pedagogiikan työorientaatio vahvistunut sekä onko se koettu toimivana.</p> <p>Ennakkotehtävän vastauksista tuli ilmi, että ennen työpajapäivää positiivisuus näkyi työskentelyssä asiakkaan hyvien puolien ja voimavarojen etsimisenä, myönteisenä asenteena sekä kehumisena. Myös kommunikointi, asiakkaaseen uskominen ja palautteen antaminen koettiin tärkeänä. Kyselyn tarkoituksena oli tuoda esille, ettei positiivinen pedagogiikka ole täysin uusi työorientaatio, vaan tavoitteena oli vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista. Työpajapäivän jälkeen teetetyn kyselyn vastausten perusteella positiivista pedagogiikkaa otettiin Harjulakodissa käyttöön esimerkiksi erilaisten työvälineiden muodossa. Työvälineiden käyttö koettiin toimivana ja niiden käyttöönottoa helpotti työpajapäivästä saatu materiaali.</p> <p>Positiivinen pedagogiikka on hyvin laaja kokonaisuus ja siihen liittyy monenlaisia työvälineitä. Työpajapäiviä olisi voinut olla useampia, jolloin olisi saatu laajempi hyöty työyksikölle. Harjulakodissa olisi hyvä tehdä suunnitelma, miten positiivisen pedagogiikan työorientaatiota hyödynnetään yksittäisen lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen. Suunnitelmallisella toiminnalla voitaisiin varmistaa positiivisen pedagogiikan työorientaation ja työvälineiden juurtuminen osaksi työyksikön toimintaa.</p>	
Avainsanat lastensuojelu, positiivinen pedagogiikka, sijaishuolto, positiivinen psykologia	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Social Services	
Authors Laura Heiskanen and Veera Rytönen	
Title of Thesis Acquiring positive education as a work orientation in a child protection institution	
Date 18.04.2022	Pages/Appendices 34/12
Client Organisation /Partner Save the Children, Harjulakoti	
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the development Thesis was to arrange a workshop day about positive education in the child protection institution named Harjulakoti in Kajaani. The need of for Thesis came up from the discussions with Harjulakoti in spring 2021. The aim was to strengthen the work orientation of positive education in Harjulakoti.</p> <p>There was arranged a workshop day about positive education in Harjulakoti lasting three hours. The workshop day was arranged in September 2021. Before the workshop day the employees answered an enquiry about how positivity is shown in Harjulakoti at the time. After the workshop day the employees were sent an enquiry about the workshop day; it was asked if the work orientation about positive education had strengthened, if the positive education had been functional and if the workshop day had been useful.</p> <p>The responses from the enquiry sent before the workshop day showed that the positivity was shown in Harjulakoti as looking for client's resources and strengths, in positive attitude and as praise. Also communicating, believing in clients, and giving feedback was seen important. The purpose of the enquiry was to show to the employees that positive education is not a completely new work orientation, but the aim is to strengthen an existing competence. Based on the enquiry after the workshop day, positive education was being used in Harjulakoti in different exercises. The exercises have been functional, and the employees said that the material from the workshop day has been helpful.</p> <p>Positive education is a wide entirety and there is used a lot of different exercises. There could have been more workshop days about positive education to have more benefit to Harjulakoti. In Harjulakoti it would be desirable to plan how the positive education is used to help an individual child. It could be ensured with systematical action that positive education and the exercises become settled in Harjulakoti.</p>	
<p>Keywords child protection, positive education, substitute care, positive psychology</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	LASTENSUOJELU	6
2.1	Lastensuojelun periaatteet.....	7
2.2	Perhekuntoutus	8
2.3	Sijaishuolto.....	8
3	POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA TYÖORIENTAATIONA	10
3.1	Luontevahvuksien avulla kukoistukseen	11
3.1.1	Hyvinvointiteoriat PERMA+H ja EPOCH	12
3.1.2	Luontevahvuudet ja hyveet.....	13
3.2	Lapsen myönteisen kehityksen tukeminen	14
3.3	Työntekijän hyvinvoinnin merkitys	16
3.4	Positiivisen pedagogiikan aikaisempia tutkimuksia	18
3.5	Ratkaisukeskeinen ja valmentava työote.....	19
4	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	21
5	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS	22
5.1	Suunnittelu.....	23
5.2	Toteutus.....	24
5.3	Arviointi.....	25
6	POHDINTA	28
6.1	Kehittämistyön prosessin ja tuotoksen arviointi	28
6.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	30
6.3	Ammatillinen kasvu	31
6.4	Hyödynnettävyys ja kehittämisideat	32
	LÄHTEET	33
	LIITE 1: ENNAKKOTEHTÄVÄ.....	36
	LIITE 2: POWERPOINT	37
	LIITE 3: TYÖPAJAPÄIVÄSSÄ ESITELLYT POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN TYÖVÄLINEET	42
	LIITE 4: PALAUTEKYSELY.....	45

1 JOHDANTO

Positiivinen pedagogiikka on saanut alkunsa positiivisesta psykologiasta. Positiivisen pedagogiikan tärkeimpiä tavoitteita ovat hyvinvointi, onnellisuus sekä vahvuuksien löytäminen. Nämä asiat saavat aikaan positiivisia tunnekokemuksia, hyviä ihmissuhteita sekä psyykkistä että fyysistä hyvinvointia. Hyvä pohja lapsen elämäntyytyväisyydelle rakennetaan myönteisyydellä, lapsen vahvuuksia hyödyntäen. Lisäksi positiiviseen pedagogiikkaan liittyy esimerkiksi tunne-, vuorovaikutus- sekä onnellisuustaidot. (Positive Education julkaisuaika tuntematon.) Arjessa positiivinen pedagogiikka näkyy hyvään keskittyvänä sekä hyvää etsivänä valmentavana ja ohjaavana työotteena (Avola & Pentikäinen 2020, 34).

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Pelastakaa Lapset ry:n ylläpitämä Harjulakoti. Harjulakoti sijaitsee Puistolän alueella lähellä Kajaanin keskustaa. Harjulakodissa on kaksi yksikköä: perhekuntoutusyksikkö sekä sijaishuollon yksikkö Kotila. Kotila on seitsemänpaikkainen yksikkö 10–18-vuotiaille lapsille. Lapset ovat sijoitettuna Kotilaan joko lastensuojelun avohuollon tukitoimena tai huostaanotto päätöksellä. Perhekuntoutuksessa on neljä perhepaikkaa. Perhekuntoutuksessa lapsi on sijoitettuna avohuollon sijoituksella yhdessä vanhempansa kanssa. Yksikön tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja auttaa koko lapsen perhettä vaikeassa elämäntilanteessa. (Harjulakoti 2019.) Kotilassa työskentelee seitsemän ohjaajaa sekä keittiön työntekijä. Perhekuntoutuksessa ohjaajia on kuusi. Koulutustaustaltaan ohjaajat ovat sosionomeja, lähihoitajia tai sairaanhoitajia. (Kolehmainen 2021.)

Lastensuojelulaitosten toimintaa on nostettu lähiaikoina laajasti esille. Julkisuudessa keskustelua on erityisesti herättänyt lastensuojelulaitosten kontrollikäytänteet. Hoikkalan mukaan lastensuojelulaitokset tarvitsevat uudistettua lainsäädäntöä, tarve on myös konkreettiselle ohjaukselle, tilastoiselle, valvonnalle ja työtapojen muutokselle. Myös lastensuojelulaitosten vakiintuneet työkäytänteet tarvitsevat Hoikkalan mukaan ravistelua. (Hoikkala 2018.)

Harjulakodissa vahvistetaan vuoden 2021 aikana positiivista kasvatusta positiivisen pedagogiikan työorientaation kautta. Opinnäytetyön tarkoituksena on järjestää positiivisen pedagogiikan työpäivä lastensuojelulaitoksen henkilöstölle. Tavoite opinnäytetyöllä on positiivisen pedagogiikan työorientaation vahvistaminen. Lastensuojelulaitoksella on suuri vaikutus lapsen tai nuoren hyvinvointiin ja siten ammattilaisten tulee kiinnittää huomiota siihen, miten lapseen suhtaudutaan. Ohjaajien on tärkeää keskittyä lasten ja nuorten vahvuuksiin sekä opettaa myös lasta huomioimaan omia vahvuuksiaan. Positiivinen pedagogiikka yhdistetään usein koulun tai varhaiskasvatuksen, eikä niinkään lastensuojelulaitoksen työmenetelmäksi. Opinnäytetyön avulla haluamme vahvistaa positiivista työskentelyä lastensuojelulaitoksessa.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelulla tarkoitetaan lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ja turvaamista. Lastensuojelun kenttä on kuitenkin hyvin monimuotoinen ja siihen sisältyy esimerkiksi lastensuojelun tarpeen arviointia, erilaisia avohuollon palveluita, perhe- ja laitoshuoltoa sekä lastensuojelun jälkihuollon palveluita. Kyseessä on siis hyvin laaja toimintakenttä. (Bardy 2013, 43.) Lastensuojelun perustehtävät voidaan jaotella kolmeen eri osaan: Ensimmäinen tehtävä on vaikuttaa lasten kasvuolosuhteisiin. Toisena perustehtävänä on vanhempien tukeminen lapsen kasvattamisessa. Kolmantena tehtävänä on lasten suojeleminen. (THL julkaisuaika tuntematon a.)

Huoltajalla on vastuu pitää huolta oman lapsensa hyvinvoinnista, mutta tarvittaessa viranomaisilla on velvollisuus auttaa vanhempaa tässä tehtävässä. Tarkoituksena on turvata lapselle tasapainoinen kasvuympäristö ja lastensuojelun tulee tukea lapsen tasapainoista kehitystä sekä auttaa huoltajaa lapsen kasvatuksessa. Tavoitteena on ehkäistä perheen ongelmia sekä puuttua varhain, jos ongelmia havaitaan. Tukitoimissa on aina otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Kun lastensuojelun toimenpiteitä mietitään, on otettava huomioon, miten suunnitellut palvelut turvaavat lapsen edun toteutumisen. (Lastensuojelulaki 2007, 2–4 §.)

Tutkimuksessa lastensuojelun kokemuksista vanhemmat ovat kuvanneet lastensuojelun asiakkuuteen liittyvän leimaavuutta. Osa vanhemmista kokee olevansa huonompia, koska he ovat lastensuojelun asiakkuuden piirissä. Vanhemmat joutuvat käymään läpi suuren prosessin pystyäkseen hyväksymään, että he tarvitsevat apua perheen ulkopuolelta. Lastensuojelun asiakkuus vaikuttaa vanhempien hallinnantunteen menettämiseen ja se tunne voi olla lamaannuttava kokemus. Tärkeää on antaa heille mahdollisuus olla aktiivinen osallistuja ja tukea heidän toimintakykyään. Tutkimuksessa selvisi myös, että usea vanhempi on yllätynyt lastensuojelusta saadusta avusta, koska lastensuojelun julkisuuskuva on hyvin negatiivinen, eikä ihmisillä ole tarpeeksi tietoa lastensuojelun tavoitteista. (Välimaa 2016, 37–38.)

Kojon tutkimuksessa selvisi vanhempien tarvitsevan lastensuojelulta muutokseen uskomista, kannustamista ja totuudenmukaista palautetta. Vanhemmat kokivat positiivisen palautteen pienienkin onnistumisten jälkeen antavan tukea. Haastatteluissa vanhemmat nostivat esille viisi saamaansa tuen muotoa: emotionaalisen, aineellisen, tiedollisen, toiminnallisen ja henkisen tuen. Näistä viidestä tuen muodosta vanhemmat nostivat merkityksellisimmiksi emotionaalisen ja henkisen tuen saamisen. Haastattelujen mukaan tärkeäksi vanhemmat kokivat hyvän ja luottamuksellisen suhteen, hyväksynnän ja kannustuksen. (Kojo 2012, 55–56.)

Lastensuojelussa on tunnistettavissa kolme käytössä olevaa työorientaatiota, joiden avulla pyritään saavuttamaan lastensuojelun tavoitteet. Ensimmäinen työorientaatio on intensiivisen perhehoidon mallit, joissa tavoitteena on kuntoutus, mutta myös negatiivisen kulttuurin vastustaminen. Toisena mallina on terapeutitset orientaatiot, joiden perusajatuksena on tunnistaa lapsen käytöksen takana piilevät syyt ja tunteet. Kolmantena työorientaationa lastensuojelussa on sosiaalipedagogiset lähestymistavat, joissa korostuvat näkemys lapsen kasvatuksen tapahtuvan hänen arjessaan sekä se, että lapsi kasvaa ja kehittyy koko elämänsä ajan. Yhteisenä piirteenä kaikille näille lastensuojelussa käyt-

tetyille työorientaatioille on, että lasta tuetaan kaikissa hänen sosiaalisissa ympäristöissään esimerkiksi koulussa, perhesuhteissa ja kaverisuhteissa, jotta lapsi voi turvallisesti kiinnittyä kasvun ja kehityksen kannalta tärkeisiin yhteisöihin. Lastensuojelussa erilaisten työorientaatioiden käytössä tulee aina huomioida lapsen etu, asema ja oikeudet. (Eronen & Laakso 2016, 16–27.)

2.1 Lastensuojelun periaatteet

Lastensuojelua ohjaavat tietyt periaatteet, joiden mukaan lastensuojelua toteutetaan. Nämä periaatteet pohjautuvat perus- ja ihmisoikeuksiin sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä pääperiaatetta, jotka on otettava huomioon lapsen ja hänen perheensä kanssa työskennellessä. Nämä periaatteet ovat syrjinnän kieltä, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus elämään ja kehitykseen sekä oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Malja, Puustinen-Korhonen & Petrelius 2019, 13.)

Lapselle on turvattava tasapainoinen hyvinvointi, jatkuvat ihmissuhteet sekä annettava ymmärrystä ja hellyyttä. Hänelle tulee turvata myös ikätason mukainen valvonta ja huolenpito, sekä mahdollisuudet itsenäistymiseen ja vastuulliseksi aikuiseksi kasvamiseen. Lisäksi jokaisella lapsella on oikeus koulutukseen sekä ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen. Lastensuojelussa on myös huomioitava lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. Toimenpiteitä suunniteltaessa lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä ja hänelle on annettava mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihinsa. (Lastensuojelulaki 2007, 4 §.)

Abdullah, Cudjoe ja Uggerhøj tutkivat, toteutuuko nuorten osallisuus lastensuojelun päätöksissä. Tutkimuksessa haastateltiin 13 nuorta, jotka ovat olleet lastensuojelun asiakkaina. Tarkoituksena oli selvittää, kokevatko nuoret olleensa osallisina heitä koskevassa päätöksenteossa sekä tapaamisissa, joissa toimenpiteitä suunnitellaan. Monet olivat sitä mieltä, että heille ei ole annettu tarpeeksi informaatiota ennen tapaamisia, eikä kerrottu, mistä syystä tämä tapaaminen järjestetään ja mikä nuoren rooli siellä on. Moni nuori koki tullessa tapaamiseen täysin tietämättömänä, mitä siellä tehdään ja joissain tapauksissa nuorta ei ollut huomioitu tapaamisissa lainkaan. Nuorille ei myöskään kerrottu heidän oikeuksistaan osallistua päätöksentekoon. Haastatteluissa tuli selkeästi esille, että nuorten osallisuus näissä tapauksissa on ollut liian vähäistä. (Abdullah, Cudjoe & Uggerhøj, 2020.)

Lastensuojelun työntekijän on työssään osattava olla vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Asiakkaalle tulee aina kertoa häntä koskevat asiat ikätasoisesti ja ymmärrettävästi, ja hänen mielipiteensä tulee ottaa huomioon. Lapselle sekä hänen perheellensä tulee kertoa, kuka on heidän asioistaan vastaava työntekijä ja kehen voi olla yhteydessä tarvittaessa. Tämän tiedon lisäksi on tärkeää, että vastaavalla työntekijällä on aikaa kohdata asiakkaansa kiireettömästi. Lapsen asioista vastaavalla työntekijällä on suuri rooli siinä, kokeeko lapsi olevansa osallinen ja syntykö työntekijän ja lapsen välille luottamuksellinen suhde. Työntekijän täytyy tietää lapsen oikeudet ja pitää lapsen etu ensisijaisena asiana työskentelyssään. (Malja, Puustinen-Korhonen & Petrelius 2019, 18, 28.)

Työntekijöiden tulee myös kunnioittaa huoltajan kasvatusvastuuta. Työskentelyn perheen kanssa tulee olla avointa ja luotettavaa. Kaikkien toimenpiteiden pitää olla perusteltuja, koska aina ei ole mahdollista tehdä lapsen tai huoltajan toiveiden mukaisia päätöksiä. Päätökset tehdään mahdollisim-

man vähäisen puuttumisen periaatteella, eli puuttumalla vain sen verran, kuin on tarpeen. Lastensuojelutyössä tärkeää on asiakkaiden kunnioittava kohtaaminen, hyvä vuorovaikutus sekä empatia. Tämä korostuu tilanteissa, joissa tehdään tahdonvastaisia toimenpiteitä. Näissä tilanteissa on tärkeää työskennellä avoimesti sekä tehdä yhteistyötä lapsen ja perheen kanssa. Lisäksi jokaisessa toimenpiteessä on otettava huomioon lapsen turvallisuuden tunne ja edistettävä tätä. (Malja, Puustinen-Korhonen & Petrelius 2019, 14–15.)

2.2 Perhekuntoutus

Perhekuntoutus on lastensuojelun avohuollon palvelu, jota voidaan tarjota perheelle osana avohuollon työskentelyä tai sen avulla voidaan lähteä purkamaan huostaanottoa. Perhekuntoutus erottuu perhetyöstä sen laitosmuotoisuuden takia. Perhe voi asua laitoksessa tai sitä voidaan tarjota päivämutoisena palveluna, jolloin perhe saapuu päiväksi kuntoutukseen ja yöpyy kotona. Joissakin perhekuntoutuspaikoissa perheille tarjotaan laitoksen yhteydessä olevia asuntoja. (THL 2019.) Perhekuntoutuksessa lapsi sijoitetaan avohuollon sijoituksella laitokseen yhdessä vanhempansa kanssa. Avohuollon sijoitus perhekuntoutukseen voidaan tehdä vanhemman ja yli 12-vuotiaan lapsen suostumuksella. Ilman suostumusta perhekuntoutusta ei voida aloittaa. (Lastensuojelulaki 2007, 37 §.)

Perhekuntoutuksen aikana koko perheelle suunnitellaan tavoitteellista kuntoutumista ja sitä tukevaa toimintaa. Yleisesti perhekuntoutuksen tavoitteina ovat lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen, vanhempien tukeminen ja auttaminen lapsen kasvatuksessa sekä perheenjäsenten voimavarojen kasvattaminen. Perhettä autetaan arjen asioiden sujumisessa, lapsen ikätasoisien päivärytmien luomisessa sekä tuetaan perheensisiä vuorovaikutussuhteita erilaisten menetelmien avulla. Jos perhe on halukas perhekuntoutukseen ja jos kaikkien jäsenten motivaatio on hyvä, voidaan perhekuntoutuksen avulla välttyä perheen ulkopuoliselta sijoitukselta. Perheen tilanteen kannalta merkityksellistä on perhekuntoutuksen aloittaminen oikeaan aikaan. (THL 2019.)

2.3 Sijaishuolto

Sijaishuolto tarkoittaa lapsen hoitoa ja kasvatusta muualla kuin omassa kodissa, huostaanotolla, kiireellisellä sijoituksella tai lastensuojelulain mukaisella väliaikaisella määräyksellä (THL julkaisuaika tuntematon b). Lastensuojelussa avohuollon tukitoimet ovat aina ensisijainen keino tukea lasta ja hänen perhettään. Avohuollon tukitoimien tarkoitus on tukea lapsen kehitystä sekä vanhempien kasvatustaitoa. Jos lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen kasvua ja kehitystä tai lapsi omalla käytöksellään vaarantaa vakavasti terveyttään, hänelle on järjestettävä sijaishuolto. Sijaishuoltoa voidaan järjestää vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole olleet riittäviä ja sijaishuolto todetaan olevan lapsen edun mukaista. (Lastensuojelulaki 2007, 34–40 §.)

Sijaishuoltoa voidaan järjestää perhehoitona, ammatillisessa perhekodissa, lastensuojelulaitoksessa tai muussa lapsen tarpeen mukaisessa hoidossa. Sijaishuoltopaikan valinnassa on kiinnitettävä huomiota lapsen tarpeisiin sekä läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisen mahdollistamiseen. Lapsella on oikeus tavata ja pitää yhteyttä vanhempiinsa sekä muihin läheisiin ihmisiin sijaishuollon aikana. (Lastensuojelulaki 2007, 49–54 §.) Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle on haastava ja moniulotteinen prosessi. Sijoitusta suunniteltaessa mukana on monia eri tahoja, joista neljä on erityisen tärkeä

ässä asemassa. Nämä neljä tahoja ovat lapsi, biologiset vanhemmat sekä sisarukset, lapsen sosiaalityöntekijä ja sijoituspaikan työntekijät. Näistä neljästä erityisen tärkeässä asemassa tulisi aina olla lapsi itse. (Sinkkonen 2015, 148.)

Ennen sijaishuoltoon päätymistä lapsi sekä hänen perheensä ovat usein olleet sosiaalitoimen ja mahdollisesti terveydenhuollon asiakkaina jo pitkään. Pienenä lapsena koetut traumat ja kaltoinkohdeltu vahingoittavat herkemmin lapsen kehitystä. Sijoitetun lapsen kiintymyssuhteet ovat usein myös hyvin hauraita. Kiintymyssuhteet ovat saattaneet katketa useita kertoja tai hänellä ei ole ollut pysyvää turvallista kiintymyssuhdetta laisinkaan. (Sinkkonen 2015, 150–157.)

Sijoitetun lapsen kiintymyssuhteen muodostumiseen voidaan vaikuttaa työntekijöiden ja vanhempien hyvällä yhteistyöllä. Vanhempien negatiivinen kokemus sijoituspaikasta voi heikentää lapsen mahdollisuutta kiintymyssuhteen muodostamiseen sijoituspaikassa. Jos vanhempi antaa lapselle huonon kuvan sijoituspaikasta arvostelemalla ja välittämällä lapselle tietoa, ettei lapsi kuulu sijoituspaikkaan, ei hän silloin kiinnity uuteen asuinympäristöönsä. Vanhempi, joka sallii lapsen kiinnittyä sijoituspaikkaansa ja tukee lapsen sijoitusta, antaa lapselle mahdollisuuden muodostaa kiintymyssuhteita. Tällöin lapsi kokee saaneensa luvan asettua, eikä hänen tarvitse valita sijoituspaikan ja vanhempansa välillä. Parhaimmillaan lapsi kokee oman vanhempansa lisäksi saaneensa elämänsä uuden tärkeän aikuisen. (Sinkkonen 2015, 157.)

Niinisén ja Terävä-Karhisen tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kuvasivat lapsen sijoituksen olleen heille kriisi. Tutkimukseen osallistuneille vanhemmille lapsen sijoitus oli joko ollut yllätys tai tiedossa oleva tapahtuma. Joidenkin sijoitusten taustalla oli vanhempien oma toive avun saamisesta. Tutkimuksen mukaan lapsen sijoittamisen syyllä ei ollut merkitystä vanhemman kokemuksiin. Vanhemmat toivat haastatteluissa esille toimintakyvyttömyyden lisääntymistä lapsen sijoittamisen jälkeen. Tämä toimintakyvyttömyys ilmeni muun muassa kotiin jäämisenä, nukkumisena ja eristäytymisenä. Osa haastateltavista toi esille myös sen, että sijoituksen jälkeen heille oli tullut tarve jatkuvalla tekemisellä. He kuvasivat tilannetta kriisin lisäksi menetyksenä, mikä ei koskenut vanhempien mukaan vain heitä vaan koko perhettä ja lapsen lähipiiriä. (Niininen & Terävä-Karhinen 2019, 29.)

Aarnio käsittelee artikkelissaan keinoja tukea nuorta ja hänen vanhempiaan sijoituksen aiheuttaman kriisin keskellä. Sijoitus voi olla lapselle vahva yksin jäämisen kokemus, jonka käsittelyyn lapsi tarvitsee tukea. Artikkelissa korostuvat turvallisuuden, nuoren kuuntelemisen, tunteiden käsittelyn, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisen sekä kodin ja lastensuojelulaitoksen välisen yhteydenpidon ja yhteistyön tärkeys. Tavoitteena olisi tehdä sijoituksesta lapsikeskeinen ja positiivista vuorovaikutusta lisäävä tapahtuma. (Aarnio 2018.)

3 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA TYÖORIENTAATIONA

Positiivinen pedagogiikka kuuluu positiivisen psykologian alaan. Positiivisen psykologian juuret ovat antiikin Kreikassa, mutta varsinaisesti positiivinen psykologia sai alkunsa Yhdysvalloissa vuonna 2000. Yhdysvaltain psykologiliiton puheenjohtaja Martin Seligman nosti tuolloin esille hyvinvoinnin merkityksen ja loi näin positiivisen psykologian perustan. (Leskisenoja 2017, 32.) Positiivista pedagogiikkaa voidaan pitää hyvinkin suomalaisena käsitteenä, koska muissa maissa käytetään yleisemmin käsitettä positiivinen kasvatusta. (Leskisenoja 2019, 23). Positiivisessa pedagogiikassa keskitytään siihen, mikä lisää lasten hyvinvointia ja oppimista, eli millaiset inhimilliset tekijät auttavat lasta kasvamaan ja kukoistamaan. Positiivinen pedagogiikka voidaan jakaa kolmeen sisältöön: ympäristöön, hyvinvointiin ja oppimiseen (kuva 1). (Avola ja Pentikäinen 2020, 26–31.)

Ympäristö	Hyvinvointi	Oppiminen
<ul style="list-style-type: none"> • Myönteinen ympäristö • Vuorovaikutus • Sosiaaliset taidot • Positiivinen koulu • Kasvatuskumppanuus • Vertaissuhteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Voimavarakeskeisyys • Onnellisuus • Yksilöllisyys • Vahvuudet • Tunnetaidot • Resilienssi • Läsnäolo ja stressinhallinta 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppimiskäsitys • Lapsikeskeisyys • Ajattelutaidot • Ratkaisukeskeisyys • Oppimisen tuen tarvitsijat • Arviointi • Dokumentointi

KUVA 1. Positiivisen pedagogiikan kolme sisältöä (Avola & Pentikäinen 2020, 31)

Positiivinen pedagogiikka on vielä hyvin uusi työskentelytapa ja siksi siihen saatetaan liittää väärää uskomuksia, jotka vaikeuttavat työmenetelmän käyttöä. Sanana positiivinen liitetään herkästi vain hyviin tunteisiin, mutta tarkoituksena ei ole vain iloisten tunteiden täyttämä arki. Positiivisen pedagogiikan tarkoituksena on saada lapsi huomaamaan elämän merkitys ja arvot, ei maailman näkeminen vaaleanpunaisten lasien läpi tai jatkuva onni ja ilo. Negatiiviset tunteet kuuluvat lapsen normaaliin kasvuun, samoin elämän mukanaan tuomat haasteet ja vastoinkäymiset. Nämä tilanteet muodostavat oppimisen kokemuksia, joiden avulla syntyy vahvuutta ja sitkeyttä. (Leskisenoja 2017, 11–14.)

Positiivisessa pedagogiikassa ei kiinnitetä huomiota lapsen puutteisiin vaan siihen mikä auttaa häntä voimaan hyvin ja oppimaan. Positiivisen pedagogiikan kautta lasta ohjataan hyvinvointiin, toimiviin sosiaalisiin suhteisiin, oman itsensä johtamiseen sekä hyviin oppimistuloksiin. Tarkoitus on keskittyä lapsella oleviin voimavaroihin ja hänellä oleviin hyviin kokemuksiin, hyödyntäen ja vahvistaen näitä ominaisuuksia. Voimavarakeskeisyys on yksi osa positiivisen pedagogiikan hyvinvointilähtökohtia. Positiivisessa pedagogiikassa opetetaan huomaamaan ja sanomaan ääneen vahvuuksia ja onnistumisia. Haasteita, ongelmia ja epäonnistumisia ei ole tarkoitus nostaa esille. Positiivisessa pedagogiikassa huomataan ja sanoitetaan hyvä lapsessa, jolloin hyvä pääsee kasvamaan. (Avola & Pentikäinen 2020, 26–32.)

Positiivisessa pedagogiikassa on tärkeää huomata ero positiivisen ajattelun ja positiivisen psykologian välillä, eli kyse on enemmänkin myönteisestä asenteesta maailmaa, itseään sekä ympäristöään kohtaan. Jos taas positiivisuus menee yli, ei se ole enää aitoa. Aikuisen esittäessä positiivista voi se olla jopa haitallista lapselle, sillä epäaitous tulkitaan herkästi valehteluksi. Vain aito kehu vahvistaa lasta, epäaito kehu voi jopa heikentää lapsen hyvinvointia. (Avola & Pentikäinen 2020, 41.)

Lapsen hyvinvointi koostuu hänen arjestaan, jonka vuoksi on tärkeää, että kaikki toimijat lapsen elämässä tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Positiivisen pedagogiikan kautta voidaan luoda lapsen arkeen käytänteitä, jotka tukevat kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista. Lapsen koko elämä on täynnä tunteita ja kokemuksia, nämä voivat kuitenkin jäädä huomaamatta lasta hoitavilta aikuisilta, jos niihin ei tietoisesti kiinnitä huomiota. Positiivisella pedagogiikalla kasvattaja tukee lasta tunteiden, vahvuuksien ja kokemusten tunnistamisessa. Näin lapsen usko omiin kykyihinsä sekä omaan itseensä kasvaa. Lapsen kanssa työskentelevän aikuisen ei tarvitse tehdä suuria tekoja, vaan tarvitaan herkkyyttä kuulla lasta, osaamista tukea lasta hänen tunnetilojensa ja kokemustensa käsittelyssä sekä innostusta kehittää arkea positiivisen pedagogiikan lähtökohdista. (Kumpulainen, Mikkola, Rajala ym. 2014, 238–239.)

3.1 Luontevahvuuksien avulla kukoistukseen

Positiivisessa psykologiassa onnellisuuden käsitteenä käytetään kukoistusta. Kukoistuksen vastakohtana on huonovointisuus, henkinen pahoinvointi ja masentuneisuus. Positiivisessa psykologiassa käytetään vertaiskuvaavaa, jossa lapsi on kukka ja kasvattaja aurinko. Kasvattaja eli aurinko nähdään hyvinä tunteina, aitona läsnäolona ja kohtaamisena sekä hyvän huomaajana. Näiden asioiden avulla lapsi eli kukka pääsee kukoistamaan. Kukoistaessaan lapsi voi hyvin sekä pystyy hyödyntämään itsessään olevan täyden potentiaalin. Jo Aristoteles on kuvannut hyvää elämää pitkänä prosessina, jonka aikana ihmisen tarkoitus on oppia kasvamaan eheäksi ihmiseksi ja kukoistamaan. (Avola & Pentikäinen 2020, 46.)

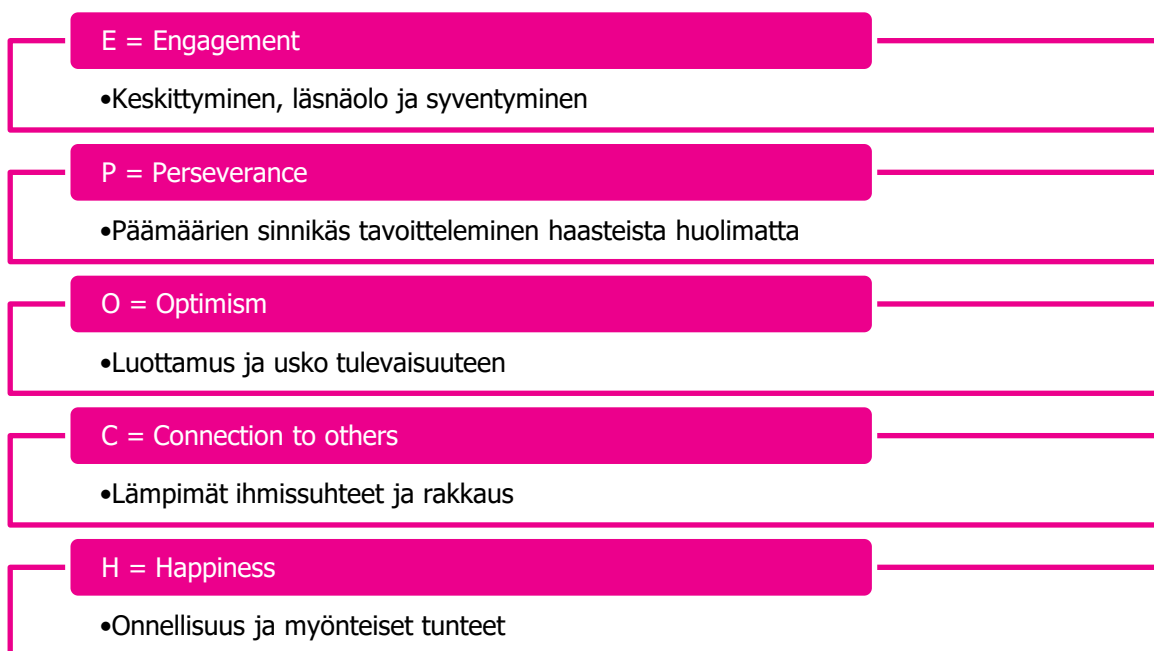
Kukoistukseen tarvitaan luontevahvuuksien huomioimista ja PERMA-hyvinvointiteorian viittä eri elementtiä. Luontevahvuuksien huomioimisella tarkoitetaan sitä, että jokaisella on yksilöllisiä ja ainutlaatuisia kykyjä ja luonteenpiirteitä, joiden huomioiminen ja vahvistaminen auttaa heitä kukoistamaan. Jotta ihminen voi kukoistaa, tarvitsee hän palkitsevia ja positiivisia ihmissuhteita, luottamusta omiin kykyihinsä, sekä uskoa elämän merkityksellisyyteen. Kukoistus voi ilmetä eri tavoin: hyvinä ihmissuhteina, tavoitteiden saavuttamisena ja ryhmään kuulumisen kokemuksena. Syvä tunne siitä, että kuuluu johonkin ryhmään, on tärkeää. Kukoistaminen vaikuttaa positiivisesti myös itsehillintään, luovuuteen ja avoimisuuteen. Jotta kasvattaja pystyy kasvattamaan lasta kohti kukoistusta, tulee hänen huolehtia omasta henkilökohtaisesta hyvinvoinnistaan sekä käyttää positiivisen pedagogiikan sisältöjä ja erilaisia harjoitteita myös itseensä. (Norrish, O'Connor, Robinson & Williams 2013, 148–151.)

3.1.1 Hyvinvointiteoriat PERMA+H ja EPOCH

Seligmanin (2011) PERMA-teoria on hyvinvointiteoria, jossa positiivinen pedagogiikka kiteytyy yhteen. Teoria antaa rungon positiivisen pedagogiikan konkreettiselle käytölle eri ympäristöissä. PERMA-teoriassa hyvinvoinnin elementit jaetaan viiteen osaan. Nämä viisi osa-alueita ovat myönteiset tunteet (positive emotion), sitoutuminen (engagement), ihmissuhteet (relationships), merkityksellisyys (meaning) ja saavuttaminen (accomplishment). (Leskisenoja 2017, 48.) PERMA-teorian alkuperäiseen viiteen osa-alueeseen on lisätty myös kuudes osa-alue, terveys (health). (Avola & Pentikäinen 2020, 96).

PERMA-teorian osa-alueet tukevat ihmisen onnellisuutta ja hyvinvointia. Mitä useampaa osa-alueita lapsen ja nuoren kasvatuksessa hyödynnetään, sen enemmän ne lisäävät lapsen onnellista ja hyvinvoivaa kasvua. Tärkeää on kuitenkin ymmärtää osa-alueiden olevan hyödyllisiä lapsen kasvun kannalta myös yksittäisinä. Tämä tarkoittaa sitä, että jo yksittäisen alueen vahvistaminen ja opettaminen tukee lapsen kasvua, kaikkia osa-alueita ei siis tarvitse vahvistaa samanaikaisesti. (Avola & Pentikäinen 2020, 96.)

Kern, Benson, Steinberg ja Steinberg (2014) ovat kehittäneet PERMA-teoriaan pohjautuen EPOCH-teorian, joka soveltuu lasten ja nuorten kasvatukseen. Sisällöltään teoriat vastaavat lähes toisiaan, mutta EPOCH-teoria on muunneltu PERMA-teoriasta vastaamaan paremmin lasten ja nuorten tarpeita. EPOCH-teorian sisällöt ovat sitoutuminen (engagement), sinnikkyys (perseverance), optimismi (optimism), yhteys muihin (connection to others) ja onnellisuus (happiness) (kuva 2). PERMA+H ja EPOCH eivät ole ainoita hyvinvoinnin teorioita, mutta tämänhetkistä teorioista ne ovat laajimmat ja parhaimmat. (Avola & Pentikäinen 2020, 97–98.)

KUVA 2. EPOCH-teorian osa-alueet (Avola & Pentikäinen 2020)

3.1.2 Luontevahvuudet ja hyveet

Ihminen tarvitsee hyveitä ja luontevahvuuksia, mutta niiden opettaminen on ollut hyvin vähäistä. Luontevahvuuksia on osittain pidetty ihmisen synnynnäisinä piirteitä, joiden opettamista on pidetty ihmisen persoonallisuuden puuttumisena. Positiivisen psykologian myötä luontevahvuuksia on otettu tarkempaan tarkasteluun. Luontevahvuuksilla on suuri merkitys ihmisen selviytymisessä, eivätkä ne koskaan voi mennä hukkaan samalla tavalla kuin esimerkiksi ihmisellä oleva yksittäinen lahjakkuus. Hyveellä tarkoitetaan ihmisen vahvuuksien muodostamaa kokonaisuutta sekä eettisesti ja moraalisesti merkityksellisiä ominaisuuksia. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 63–67.)

Petersonin ja Seligmanin aloittama Hyveet toiminnassa eli VIA-hanke on lähtökohta positiivisen psykologian monille eri sovelluksille. Hankkeen tarkoitus on ollut sairaskeskeisyyden häivyttäminen ja hyvien asioiden huomaaminen ja määrittäminen. VIA-hankkeen rungon muodostavat tilanteelliset teemat, luontevahvuudet sekä hyveet. VIA-hankkeessa hyveet luokitellaan kuuteen eri osaan: viisaus, rohkeus, inhimillisyys, oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus sekä henkisyys. VIA:n pohjimmaisena tarkoituksena on ihmisen ydinvahvuuksien tunnistaminen 24 luontevahvuuden joukosta (kuva 3). Ydinvahvuuksien tunnistamisen apuna voidaan käyttää VIA-mittaria. Mittari on kaikkien saatavilla Internetissä aikuisten, lasten sekä nuorten versioina. Mittarin avulla voidaan selvittää henkilön viisi ydinvahvuutta. Tietoisuuden lisääntymisen myötä niiden hyödyntäminen omien päämäärien saavuttamiseksi helpottuu. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 65–66.)

KUVA 3. Petersonin ja Seligmanin VIA-luokittelun hyveet ja luontevahvuudet (Uusitalo-Malmivaara 2014, 70)

Luontevahvuudet ovat osa ihmisen ominaisuuksia ja siten myös osa identiteettiä. Näkyviksi luontevahvuudet tulevat ihmisen ajatuksissa, tunteissa, tahdossa ja toiminnassa. Ihmisessä olevat luontevahvuudet toimivat yhdessä ja muodostavat yksilöllisen vahvuuskokonaisuuden. Näitä luontevahvuuksia voidaan harjoittaa ja kehittää, sillä ne eivät ole muuttumattomia. Lapsuudessa ja nuoruudessa niitä tulee harjoitella ja kehittää, jotta ne eivät häviä, vaan siirtyvät ja vahvistuvat iän karttuessa. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 26.) Erytisen tärkeää on löytää vahvuudet lapsista, joiden elämässä on paljon haasteita (Uusitalo & Vuorinen 2020, 185).

3.2 Lapsen myönteisen kehityksen tukeminen

Kasvatustyylillä on vaikutusta siihen, millaisia aikuisia lapsista ja nuorista kasvaa. Positiivinen ja kannustava kasvatusta vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia sekä lisää onnellisuutta. Hyvinvointitaidot ja myönteinen kehitys antavat voimia kohdata elämän vastoinkäymisiä. (Avola ja Pentikäinen 2019, 13–18.) Hyvässä kasvatuksessa yhdistyvät rajat ja rakkaus sekä turvallisuus ja hyväksyntä. Lapsen

itsetunnolla on myös suuri vaikutus hänen mielenterveyteensä. Lapsen mielenterveys tarkoittaa tervettä itseluottamusta, tunnetaitoja sekä kykyä solmia ihmissuhteita. Pohja hyvälle mielenterveydelle rakennetaan jo lapsuudessa ja tämän vahvistaminen helpottaa elämän haasteiden kohtaamista. Kannustava ja turvallinen ilmapiiri vahvistavat lapsen itsetuntoa ja vaikuttavat myönteisesti lapsen kehitykseen. (Koljonen 2016, 4 ja 15.)

Lapsen kehityksessä fyysinen, motorinen, kognitiivinen sekä sosioemotionaalinen kehitys ovat vuorovaikutuksessa. Synnynnäisiä tekijöitä lapsen kehityksessä ovat perimä, fyysiset ominaisuudet, temperamentti ja älykkyys. Jokaisen lapsen kehitys on yksilöllistä, eikä samanikäiset lapset kehity samaan aikaan. Psykkisellä kehityksellä tarkoitetaan lapsen kykyä ilmaista tunteitaan, selviytymistä stressaavista tilanteista, keskittymis- ja oppimiskykyä sekä käsitystä omasta itsestään ja kyvyistään. Lapsen perhesuhteet sekä vuorovaikutussuhde vanhemman ja lapsen välillä vaikuttavat lapsen kehitykseen. (Mielenterveystalo, julkaisuaika tuntematon.)

Tarkastellessa lastensuojeluun sijoitettujen lasten kehitystä, kokeneet lastensuojelutyöntekijät ovat havainneet, että sijoitettujen lasten oireilu ja erityisesti aggressiivinen käytös on lisääntynyt voimakkaasti. Lapsen aggressiivinen käytös on usein syynä sijoituspaikan vaihtoon ja jokainen vaihto on aina lapselle uusi hylkäämiskokemus. Tämä taas heikentää lapsen kehityksen ennustetta. Usein tämä oireilu johtuu siitä, että lapsi on oppinut epävakaa ympäristössä tiettyjä käyttäytymismalleja, jotka eivät enää toimikaan uudessa asuinympäristössä. Tärkeää on ymmärtää, mistä lapsen oireilu johtuu. Tällöin myös käsitys lapsesta voi muuttua. (Sinkkonen 2015, 150–151.)

Nuoruusvaihetta on pidetty tutkimusten mukaan hyvin kuohuvana ajanjaksona lapsen elämässä. Tähän nuoruusvaiheeseen kuuluu monia haasteita ja kriisejä, minkä vuoksi tutkimustieto on painottunut paljolti ongelmien tarkasteluun. Tällä hetkellä vallitsevana ajatteluna on se, miten haastava nuoruusvaihe saadaan käännettyä kukoistukseksi ja menestykselliseksi ajanjaksoksi kohti aikuisuutta, sekä kuinka nuorten hyvinvointia voitaisiin lisätä. Nuoren hyvinvointiin vaikuttavat viisi osa-aluetta: pätevyys, itseluottamus, ihmissuhteet, luonne ja välittäminen. Edistämällä näillä osa-alueilla nuoren myönteistä kehitystä taataan nuorelle hyvä nuoruusaika. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 43–47.)

Pätevyydellä tarkoitetaan taitoja selviytyä jokapäiväisestä arjesta. Nuori voi olla pätevä esimerkiksi kognitiivisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti. Kognitiivinen pätevyys voi näkyä esimerkiksi kykyä perustella näkökantojaan tai luovuutena. Sosiaalisesti pätevä osaa toimia eri tilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla. Emotionaalinen pätevyys näkyy kykyä tunnistaa sekä hallita omia tunteitaan. Pätevyyden tunnetta nuori voi vahvistaa esimerkiksi kirjoittamalla joka päivän päätteeksi, missä asioissa hän onnistui tänään ja miksi hän koki onnistuneensa näissä asioissa. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 57–61.)

Kun ihminen tuntee olevansa pätevä, hän luottaa omiin kykyihinsä. Pätevyyden tunne parantaa siis myös itseluottamusta. Hyvä itseluottamus parantaa kykyä opetella uusia taitoja. Jotta lapselle rakentuu terve itseluottamus, on tärkeää, että hänellä on elämässään vähintään yksi aikuinen, joka luottaa hänen kykyihinsä ja rakastaa ehdoitta. Lapselle on tärkeää kuulla, että häntä arvostetaan ja että

hän on tärkeä. Perheen lisäksi esimerkiksi koululla on tärkeä rooli lapsen itseluottamuksen rakentamisessa. Itseluottamusta voidaan tietoisesti vahvistaa esimerkiksi kirjoittamalla lista asioista, mistä pitää itsessään, tai saavutuksistaan, joista on ylpeä. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 75–86.)

Ihmissuhteet ovat tärkeä osa ihmisen hyvinvointia. Onnellisten hetkien jakaminen muiden kanssa lisää onnellisuutta, ja tuen saaminen pettymysten hetkellä on tärkeää. Lisäksi positiiviset ihmissuhteet parantavat molempien osapuolien hyvinvointia. Jotta ihminen osaa solmia hyviä ihmissuhteita, on sosiaalisia taitoja vahvistettava jatkuvasti. Lisäksi tunnetaitojen harjoittelu on tärkeää. Ihmissuhdetaitoja voidaan kehittää esimerkiksi tietoisesti keksimällä toisesta hyviä piirteitä tai kehumalla toista. Tunnetaitoja nuori voi opetella esimerkiksi värittämällä ihmishahmoon kohdat, missä eri tunnetilat tuntuvat. Näin nuori voi oppia tunnistamaan eri tunteita paremmin. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 93–104.)

Neljäs osatekijä nuoren hyvinvoinnissa on luonne, eli ihmisen omat taipumukset ja arvot. Tärkeää on, että nuori tulee tietoiseksi omasta luonteestaan ja oppii hyödyntämään tätä osana elämänhallintaansa. Jokaisella ihmisellä on omat luonteenvahvuutensa. Omia luonteenvahvuuksiaan voi oppia tunnistamaan esimerkiksi harjoitteella, jossa listasta, jossa on lueteltuna erilaisia luonteenpiirteitä, valitaan itseä kuvaavia sanoja. Samalla voi valita myös piirteitä, jossa haluaisi kehittyä. Myös ystävän vahvuuksien kertominen ystävälle on hyvä harjoitus – tämä vahvistaa ystävän itsetuntoa, mutta harjoittaa myös hyvän huomaamista muista ihmisistä. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 111–119.)

Viides hyvinvointiin vaikuttava osatekijä on välittäminen. Välittämällä tarkoitetaan sitä, että ihminen osoittaa muita kohtaan empatiaa, sympatiaa ja myötätuntoa. Turvalliset kiintymyssuhteet vaikuttavat näiden taitojen kehittymiseen. Lisäksi myötätuntoiset aikuiset lapsen ympärillä saavat lapsen toimimaan myötätuntoisesti. Siksi on tärkeää, että lapsen ympärillä on välittäviä aikuisia, jotka näyttävät lapselle mallia välittämisestä. Välittämistä voidaan vahvistaa esimerkiksi tekemällä tietoisesti joka päivä ystävällisen teon toiselle. Sen jälkeen voidaan miettiä, miltä ystävällisen teon tekeminen tuntui ja miten vastapuoli reagoi ystävällisiin tekoihin. Lisäksi hyviin, nautintoa tuoviin asioihin keskittyminen ja niiden tekeminen tietoisesti päivän aikana lisäävät hyvinvointia. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 133–136 & 150–151.)

Nuorten hyvinvointiin vaikuttavia seikkoja tuli esille Draken ym. (2019) tutkimuksessa. Tutkimuksessa tutkittiin eri taustoista tulevien nuorten kokemuksia hyvinvoinnista. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat vaikuttavat lapsen hyvinvointiin ja tavoitteena nämä seikat huomioiden kehittää lastensuojelun käytänteitä. Tutkimuksessa työskenneltiin 8–16-vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa. Nuoret pääsivät kertomaan, mitkä asiat ovat heille tärkeitä ja millaisissa tilanteissa he ovat kokeneet hyvinvointia. Tutkimuksessa tuli ilmi, että turvallisuudentunne, läheiset ihmiset sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ovat tärkeitä nuoren hyvinvoinnin kannalta. Näihin tulee kiinnittää huomiota myös lastensuojelussa. (Drake ym. 2019.)

3.3 Työntekijän hyvinvoinnin merkitys

Positiivisen pedagogiikan toteutumisessa hyvin merkityksellinen osa-alue on työntekijän oma hyvinvointi. On helppoa ajatella hyvän vahvistamisen merkitystä ja positiivisen pedagogiikan tärkeyttä

työskentelyssä lasten ja heidän perheidensä parissa, mutta haastavampaa on miettiä omaa hyvinvointiaan ja sitä, miten itse tällä hetkellä voi. Omaa hyvinvointia tarkastellaan liian harvoin, vaikka se on työskentelyn kannalta suuri ja merkityksellinen asia. Jos työntekijä ei ole itse hyvinvoiva ja tasapainoinen, ei hän voi aidosti käyttää positiivista pedagogiikkaa työssään. (Avola & Pentikäinen 2020, 85.)

Työntekijä, joka on itse käynyt läpi positiivisen pedagogiikan osa-alueet, pystyy toteuttamaan sitä luontevasti myös työssään. Kun työntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja pystyy kokemaan myönteisiä tunteita, sitoutumaan, kokemaan merkityksellisyyttä ja tuntemaan onnistumisen kokemuksia, voi hän välittää tätä eteenpäin kasvattajana. Työskentelyssä tärkeää on tehdä lasten kanssa harjoitteita, mutta sitäkin merkityksellisempää on työntekijän antama malli kiitollisesta asenteesta. Mallintamalla työntekijä luo myönteistä ja arvostavaa ilmapiiriä lapsille. (Leskisenoja 2017, 188–189.)

Leskisenoja kertoo oman kokemuksensa positiivisen pedagogiikan käytöstä lisänneen työn imua. Hän kertoo ymmärtäneensä jälkikäteen innokkuutensa työhön johtuneen viiden hyvinvointielementin aktiivisesta käytöstä. Näiden positiivisten pedagogiikan osa-alueiden ansioista Leskisenoja kertoo työn muuttuneen isoksi hyvinvoinnin lähteeksi. Pitämissään haastatteluissa Leskisenoja sai omia kokemuksiaan vastaavia tuloksia. Monet haastateltavat olivat kokeneet työnsä muuttuneen kevyemmäksi positiivisen asennoitumisen myötä. Tutkimuksen mukaan työntekijöiden asenteet työtä kohtaan muuttuivat innostuneiksi ja myönteisiksi. Työntekijöiden yhteistyö muuttui sitoutuneeksi ja se koettiin isoksi voimavaraksi. (Leskisenoja 2019, 54–55.)

Työntekijöiden hyvinvointiin on syytä kiinnittää huomiota, koska hyvinvoiva työntekijä onnistuu työssään paremmin. Voidessaan hyvin työntekijä toimii työssään tarkemmin, luovemmin ja analyttisemmin. Myös yhteistyökykyisyys on tällöin parempi ja työntekijät tarjoavat asiakkailleen parempaa palvelua. Hyvinvointi vähentää myös työntekijöiden poissaoloja. Lisäksi hyvinvoivat työntekijät ovat työssään tehokkaampia. (Leskisenoja 2019, 21.)

Tärkeää on muistaa, että positiivinen työntekijä on ennen kaikkea aito ja inhimillinen. Aikuinenkin saa olla väsynyt, turhautunut, pettynyt ja vihainen, eikä aina ole mahdollista olla positiivinen. Kaikki tunteensa näyttämällä työntekijä antaa lapselle kuvan siitä, että negatiivisetkin tunteet kuuluvat osaksi luonnollista elämää. Näitä tunteita näyttämällä työntekijä opettaa lasta, miten negatiivisia tunteita käsitellään ja miten niistä päästään eteenpäin. Samalla aikuinen voi opettaa miten anteeksi pyytäminen sekä anteeksi antaminen ovat osa elämää silloin kun on loukannut tai tehnyt toiselle väärin. (Leskisenoja 2017, 191.)

Hyvinvoinnin harjoittamisessa ihminen ei ole koskaan valmis, vaan sitä tulisi tehdä koko elämän ajan. Joskus hyvinvoinnista huolehtiminen onnistuu paremmin, joskus taas huonommin. Näin lapselle annetaan viesti, ettei aina tarvitse olla täydellinen. Merkityksellistä on jakaa yhdessä näitä onnistumisen ja epäonnistumisen hetkiä oppien yhdessä. Näin lapsi ymmärtää, miten merkityksellistä hyvinvointi on, ja että sen eteen kannattaa tehdä työtä. (Avola & Pentikäinen 2020, 86.)

3.4 Positiivisen pedagogiikan aikaisempia tutkimuksia

Positiivisen pedagogiikan toimivuuteen liittyy Suomessa vielä jonkin verran epäilyksiä ja joskus sen ajatellaan olevan jopa positiivisuushöpötystä. Suomalaisessa kulttuurissa näkyy vielä ajattelu, että mitään merkittävää ei voi saavuttaa ilman ponnistelua. Positiivista pedagogiikkaa ei aina pidetä tieteenalana, vaikka siitä on tehty paljon tieteellisiä tutkimuksia. (Avola & Pentikäinen 2020, 37.) Positiivisen pedagogiikan vaikutuksista yksilön hyvinvointiin on tehty useita tutkimuksia, mutta tutkimukset kohdentuvat koulumaailmaan ja varhaiskasvatukseen. Lastensuojeluun tehtyjä tutkimuksia positiivisen pedagogiikan käytön hyödyistä ei löytynyt. Kuitenkin varhaiskasvatuksen ja koulumaailman tutkimustietoa voidaan hyödyntää tarkastellessa positiivisen pedagogiikan hyötyjä yksilön näkökulmasta.

Tutkimuksessaan ”Vuosi koulua, vuosi iloa: PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluiloin edistäjinä” Leskisenoja (2016) teki monimenetelmäisen toimintatutkimuksen, jossa hän keräsi aineistoa lasten haastatteluilla sekä lapsille ja vanhemmille tehdyillä kyselyillä. Tutkimusaikana oppilaiden ja opettajan sekä oppilaiden väliset suhteet paranivat merkittävästi. Lasten sosiaaliset suhteet vahvistuivat ja yhteishenki oli tiivistynyt vuoden tutkimusjakson aikana. Leskisenoja totesi vahvuusperustaisen työskentelyn antaneen paljon hyvää luokan vuorovaikutussuhteisiin ja auttaneen ymmärtämään ja arvostamaan omia ja toisten hyviä puolia. Myös opettajan oman työhyvinvoinnin huomattiin parantuneen entisestä. (Leskisenoja 2016, 197–198.)

Kiinalaisessa koulussa tehdyssä tutkimuksessa tutkittiin, onko positiivisella pedagogiikalla vaikutusta nuorten masentuneisuuteen. Tutkimuksessa 173 kahdeksaslukulaista jaettiin kahteen ryhmään, joista toiselle annettiin yhden lukukauden ajan opetusta positiivisen pedagogiikan mukaisesti, kun toiselle annettiin samanlaista opetusta, kuin ennenkin. Ryhmässä, joka sai opetusta positiivisen pedagogiikan mukaisesti, ei näkynyt huomattavaa muutosta nuorten masentuneisuudessa, mutta ryhmä, jossa opetustapaa ei muutettu, masentuneisuus lisääntyi. Zhaon ym. Positiivinen pedagogiikka voi siis olla yksi osatekijä masennuksen ehkäisyssä. (Zhao, Yo, Wu, Zeng & Peng 2019.)

Samantapaisia tuloksia on saatu myös Aun ja Kennedyn tutkimuksessa, jossa tutkittiin positiivisen pedagogiikan vaikutuksia nuorten mielenterveysongelmiin tarkkailemalla ja haastatteleamalla nuoria. Tutkimuksessa Hong Kongilaisessa koulussa otettiin käyttöön positiivisen pedagogiikan ohjelma pohjautuen PERMA-teoriaan seitsemän kuukauden ajaksi. Aun ja Kennedyn tutkimuksen tavoitteena oli ehkäistä nuorten mielenterveysongelmia. Tuloksista käy ilmi, että 85 % oppilaista kokee positiivisen pedagogiikan hyödylliseksi koulussa. Oppilaat kokevat, että he ovat oppineet osoittamaan tunteitaan ja tällä on ollut positiivinen vaikutus myös ihmissuhteisiin. (Au & Kennedy 2018.)

Positiivisen pedagogiikan työorientaation on tutkimusten mukaan havaittu vaikuttavan myös vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Varhaiskasvatukseen tehdyn tutkimuksen mukaan positiivisen pedagogiikan on havaittu tiivistävän yhteistyötä vanhempien kanssa. Työntekijöiden tehtävänä on kannatella ja tukea perheitä, tämä sama tavoite on mielestämme myös lastensuojelun työkentällä. Positiivinen työskentely vanhempien kanssa antaa hyvät lähtökohdat yhteistyön rakentamiselle ja luottamussuhteen syntymiselle. Jos yhteistyö pohjautuu negatiiviseen viestintään, ei se anna mahdollisuutta hyvään vuorovaikutukseen vanhempien kanssa. Positiivisen lähestymisen kautta perheen kanssa on mahdollista saada aikaiseksi tiivis yhteistyö. (Leskisenoja 2019, 52.)

Vanhemman ollessa syystä tai toisesta väsynyt lapsen kasvattamiseen, on erityisen tärkeää ohjata heitä huomaamaan lapsen positiiviset puolet sanoittamalla niitä. Positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuva yhteistyö vanhempien kanssa madaltaa myös vanhemman kynnystä nostaa vaikeita asioita esille. Tämä toimii myös toisinpäin; hyvän vuorovaikutussuhteen synnyttyä työntekijän on helpompi puhua vanhemmille avoimesti ja nostaa haastavia asioita esille. Tärkeää on muistaa, ettei positiivisuus tarkoita sitä, ettei vanhemmalle kerrottaisi lapsen arjessa olevista huolista ja murheista, mutta keskustelu ei saa pohjautua vain negatiiviseen viestintään. Positiivinen palaute auttaa vanhempaa vanhemmuudessaan ja voimaannuttaa. (Leskisenoja 2019, 52–53.)

Positiivinen dokumentointi auttaa vanhempaa olemaan osallisena lapsensa arjessa ja olemaan aktiivinen toimija. Positiivisen palautteen antamiseen vanhemmille on monia erilaisia keinoja, joissa vain kekseliäisyys on rajana. Helppointa palautteen antaminen vanhemmille on kuulumistenvaihdon yhteydessä. Tavoitteeksi on hyvä asettaa ainakin yhden hyvän asian kertominen lapsesta hänen vanhemmalleen. Erilaisia keinoja positiivisen viestinnän varmistamiseksi ovat esimerkiksi kuvien tai videoiden lähettäminen lapsen hyvistä hetkistä. Videoilla ja kuvilla välitetty positiivinen viestintä mahdollistaa vanhemmalle palaamisen lapsen positiivisiin hetkiin aina halutessaan. Lapselle voidaan tehdä myös positiivisuuden kansio, johon voidaan kerätä ajan saatossa kertyneitä merkittäviä asioita. Kansion avulla lapsi sekä vanhempi voivat palata positiivisiin hetkiin yhdessä. (Leskisenoja 2019, 53, 140–141.)

Positiivisen pedagogiikan toteutuksessa voi ilmetä myös haasteita. Varhaiskasvatuksessa tehdyssä tutkimuksessa positiivisen pedagogiikan toteuttamiselle esiin nousseet haasteet olivat suuret ryhmäkoot ja arjen kiireisyys. Heikkilän tutkimukseen osallistuneet työntekijät kokivat positiivisen pedagogiikan käytön olevan haastavaa kiireentunnun takia. Lasten yksilöllisen kohtaamisen esteeksi muodostui iso lapsimäärä ja työssä oleva kiire. Vaikeaksi koettiin myös huomata arjessa haastavasti käyttäytyvän lapsen myönteisiä puolia. Haasteiksi nimettiin myös tiedon puute: työntekijät olisivat kaivanneet positiivisesta pedagogiikasta enemmän koulutusta. Koulutukselta kaivattiin tiedon lisäksi konkreettisia vinkkejä sekä tietoa siitä, miten positiivista pedagogiikkaa voi toteuttaa arjessa. (Heikkilä 2014, 44–45.)

Tarkastelemiemme tutkimuksien mukaan positiivinen pedagogiikka lisää yksilön hyvinvointia ja sen avulla voidaan vahvistaa entisestään myös kasvattajien kykyä huomata lasten positiivisia puolia ja voimavaroja. Tutkimusten perusteella lapset, joiden kasvatuksessa on hyödynnetty positiivista pedagogiikkaa pystyvät muodostamaan paremmin sosiaalisia suhteita ja kokevat suurempaa minäpystyvyyttä. Myös lasten psyykkistä hyvinvointia tarkastellessa positiivinen pedagogiikka toi merkittävää hyötyä. Tutkimusten valossa positiivisen pedagogiikan käyttöä voidaan pitää yksilön ja perheen hyvinvointia lisäävänä toimintatapana.

3.5 Ratkaisukeskeinen ja valmentava työote

Työorientaationa positiivinen pedagogiikka edellyttää ratkaisukeskeistä ja valmentavaa työtettä. Positiivisen pedagogiikan käyttäminen vaatii työntekijältä erityisesti vuorovaikutuksenasenteen tarkastelua. Ihmisellä on jo syntymästään lähtien kyky huomata vaarat, uhat sekä tilanteet, jotka ovat

vaativia, virheellisiä tai väärä. Tämä synnynnäinen negatiivisuuden kyky on tarpeellinen, koska ilman sitä ihminen ei selviytyisi. Pieni tyytymättömyys elämään kannustaa myös ihmisiä kehittymään. Tätä negatiivisuutta voidaan kuitenkin tietoisesti muuttaa. Vuorovaikutuksessa tulee kiinnittää vikojen ja haasteiden sijaan huomiota asiakkaassa olevaan hyvään, hänen tavoitetilanteeseensa ja asiakkaasta nouseviin mahdollisuuksiin. Ratkaisukeskeisyys ja valmentava työote keskittyy asiakkaan omien ajatusten ja tulevaisuuden toiveiden ympärille, näistä samoista lähtökohdista asiakas kohdataan myös positiivisen pedagogiikan näkökulmassa. (Avola & Pentikäinen 2020, 35–36, 72.)

Laadukas ja lasta kunnioittava vuorovaikutussuhde on positiivisen pedagogiikan ja ratkaisukeskeisen työskentelyn ehdoton edellytys. Ilman hyvän vuorovaikutussuhteen luomista ei positiivisen pedagogiikan toteutus onnistu, siksi rinnalla tarvitaan ohjaavaa ja valmentavaa työtä. Työntekijän tulee aidosti kunnioittaa asiakasta, kannustaa häntä eteenpäin, kysyä ja kuunnella. (Avola & Pentikäinen 2020, 72.)

Positiivisella pedagogiikalla on myös yhtymäkohtia voimavarakeskeisyyteen. Molemmissa asiakkaan kykyjä ja voimavaroja hyödynnetään ja vahvistetaan, sekä työskentely on asiakaslähtöistä ja kannustavaa (Ratkes ry 2021). Kuten voimavarakeskeisessä työssä, myös positiivisessa pedagogiikassa tarkoitus on opettaa lasta näkemään vahvuutensa ja huomaamaan onnistumisensa, sen sijaan että keskityttäisiin virheisiin ja heikkouksiin (Avola & Pentikäinen 2019, 32).

4 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

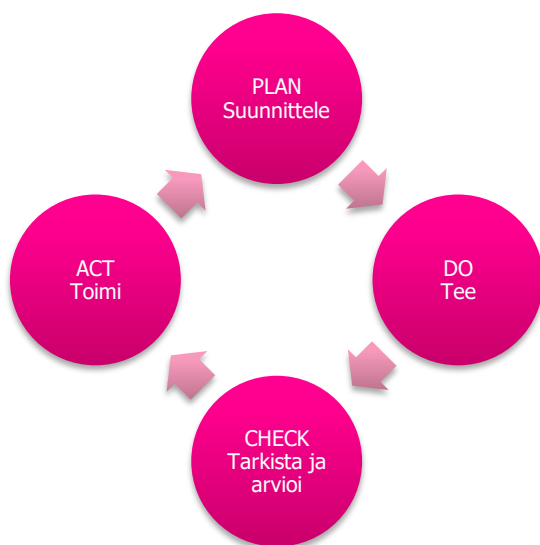
Opinnäytetyön tarkoituksena on järjestää positiivisen pedagogiikan työpajapäivä lastensuojelulaitoksen henkilöstölle. Tavoite opinnäytetyöllä on positiivisen pedagogiikan työorientaation vahvistaminen. Päivän avulla henkilöstö saa tietoa positiivisesta pedagogiikasta, mikä on menetelmän käyttöönoton kannalta välttämätöntä. Ilman tietoperustaa ei työmenetelmää voida käyttää tehokkaasti yksiköiden toiminnassa.

Työpajapäivässä henkilöstölle annetaan esimerkkejä konkreettisista työvälineistä, joita positiiviseen pedagogiikkaan liittyy. Konkreettisten työvälineiden kokoaminen henkilöstön mielipidettä kuunnellen auttaa näkemään, mitkä osa-alueet henkilöstö kokee sopiviksi juuri tähän työyksikköön. Uuden työmenetelmän käyttöönotossa henkilöstön oman mielipiteen kuunteleminen tuo työmenetelmästä helpommin arkeen sopivan.

5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme on toiminnallinen kehittämistyö. Toteutimme Harjulakodin henkilöstölle työpajapäivän positiivisesta pedagogiikasta syyskuussa 2021. Työpajassa perehdyttiin positiivisen pedagogiikan taustateoriaan, työorientaatioon ja työvälineisiin. Henkilöstö pääsi itse suunnittelemaan, mitä konkreettisia työvälineitä positiivisesta pedagogiikasta otetaan käyttöön tässä työyksikössä. Kun työpajapäivästä oli kulunut kolme kuukautta, teimme henkilöstölle Webropolilla kyselyn koskien positiivisen pedagogiikan työorientaation sisäistämisen onnistumista. Uuden työorientaation sisäistäminen vie aikaa, mutta kolmessa kuukaudessa voidaan jo tarkastella esimerkiksi sitä, mitä työvälineitä tai arjen toimintatapoja yksikössä on omaksuttu. Kyselyn tulokset analysoimme ja kokosimme opinnäytetyöhön.

Hyödynsimme kehittämistyömme prosessissa Demingin PDCA-ympyrämallia (kuva 4). Mallin mukaan toiminnan kehittäminen käynnistyy suunnittelusta (plan), jolloin pohditaan, mitä toiminta vaatii. Seuraavaksi toimintaa kokeillaan (do), jolloin havainnoidaan, päästiinkö toiminnassa suunnitelmia vastaavaan tavoitteeseen. Kokeilun jälkeen toimintaa tarkastellaan ja pohditaan (check), mitkä asiat vaativat vielä kehitystä ja mikä oli onnistunutta. Kun kehityskohdat on löydetty ja paranneltu, tehdään toiminnasta uusi toimintatapa (action). (Sarala & Sarala 2010, 100–101.)

KUVA 4. Demingin PDCA-ympyrä (Sarala & Sarala 2010, 100)

Aloitettaessa työn kehittämistä on tärkeää pohtia sen hetkisiä kokemuksia ja toimintamalleja. Näin löydetään työyhteisön sen hetkiset vahvuudet ja kehittämiskohdat. Onnistuakseen kehittämistyö vaatii toimivaa tiimityöskentelyä. Tiimin jokaisen jäsenen tulee uskaltaa ja pystyä ilmaisemaan oma mielipiteensä. Tiimityöskentelyn onnistumisen lisäksi oleellista on kaikkien työntekijöiden sitoutuminen työyhteisön kehittämiseen. Ilman sitoutumista yhdessä sovitut päämäärät, tavoitteet ja sopimukset eivät toteudu. Hyvin toimiva ja sitoutunut tiimi on työn kehittämisen lähtökohta. (Mäkisalo 2003, 92–99.)

Työn kehittämisessä olennaista ei ole nopeus; välillä muutos voi olla nopeaa, mutta toisinaan tarvitaan aikaa enemmän pysähtymiseen ja suunnittelemiseen. Kuitenkin olennaista on yhteneväinen

tahtotila kehittää työyhteisön toimintaa. Kehittämistyö on jatkuvaa muutosta, johon voi sisältyä niin riemua kuin muutoksen aiheuttamaa ahdistustakin. Työn kehittäminen tarkoittaa aina myös työn ytimen kehittämistä sekä työhön liittyvien oleellisten ja tärkeiden asioiden ymmärtämistä. (Mäkisalo 2003, 9–20.)

5.1 Suunnittelu

Suunnittelun (plan) aloitimme miettimällä työpajapäivän tavoitteita sekä mitä työpajapäivän järjestäminen vaatii (materiaalit, tilat, teoria). Ennen työpajapäivää lähetimme henkilöstölle ennakkotehtävän, jonka avulla selvitetiin, miten positiivisuus näkyy tällä hetkellä Harjulakodin työskentelyssä (liite 1). Ennakkotehtävän avulla toimme esille, ettei positiivinen pedagogiikka ole täysin uusi työmenetelmä, vaan tarkoituksena on vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista ja tehdä työyhteisön työskentelystä yhtenäisempää. Tämän ennakkotehtävän tulokset kerroimme työpajapäivän alussa henkilökunnalle.

Sovimme yhdessä toimeksiantajan kanssa, että suunnittelemme työpajapäivän kolmen tunnin kestoiseksi. Syynä tähän oli se, että työntekijät eivät olisi voineet irtautua työtehtävistään pidemmäksi aikaa. Suunnittelimme päivän aikataulun tarkasti niin, että tiivistä aikarajasta huolimatta päivä eteni kiireettömästi ja aikaa jäisi keskustelulle.

Työpajan suunnitteluun on olemassa valmiitakin ohjeita, mutta suunnittelussa tarvitaan mielikuvitusta. Erilaiset työntekijöiden aktivointitavat työpajan aikana mahdollistaa luovien ideoiden syntymistä. Vaihtelevan toimintatavan avulla osallistujat kokevat kehittämisen mielenkiintoiseksi. Suunnittelussa ensin tulee miettiä järjestettävän pajan tavoite ja sen jälkeen miettiä millä keinoilla tavoite saavutetaan sekä paljonko aikaa siihen tarvitaan. Haasteeksi voi muodostua, etteivät osallistujat jaksaa keskittyä, tähän voidaan vaikuttaa motivoimalla osallistujia. (Toimeksi.fi julkaisuaika tuntematon.)

Uudenlaisen työorientaation tai työvälineiden hyödyntäminen on haasteellista, jos aiheesta ei ole riittävästi tietoa. Liian vähäinen aiheen tuntemus saattaa johtaa väärinymmärryksiin ja vaikeuteen hahmottaa asian ydintä. (Avola ja Pentikäinen 2020, 41.) Kehittämistyömme suunnittelussa keräsimme työpajapäivän koulutukselliseen osuuteen teoreettisen viitekehäksen. Lisäksi suunnittelimme, kuinka rajaamme aiheita niin, että esittelemämme aineisto on sopiva lastensuojelulaitokseen. Käytimme työpajapäivässä positiivisen pedagogiikan työvälineitä, jotta henkilöstö näkee konkreettisesti, millaisia ne voivat olla. Tärkeänä pidimme, että henkilöstö innostuu positiivisesta pedagogiikasta ja haluaa käyttää sitä omassa työssään.

Aiheen käsittelyyn tulee valita siihen soveltuvia menetelmiä huomioiden aikarajoitteet. Monipuolisilla menetelmillä varmistetaan se, että kaikkien osallistujien ideat saadaan selville. Merkityksellistä työpajan onnistumisen kannalta on ennakkoon valmistautuminen. Monipuolisten menetelmien avulla ideoita syntyy paljon. Työpajan jälkeen ideoita voidaan karsia tarpeen mukaan. Työpajassa on myös hyvä tiedottaa, miten jatkossa asian suhteen edetään. (Toimeksi.fi julkaisuaika tuntematon.)

Kehittämistyössä työntekijöiden motivaatio kasvaa, kun he saavat itse osallistua suunnitteluun. Työntekijöiden omien mielipiteiden kuuntelu ja niiden huomioiminen auttavat motivoitumaan asiaan. Osallistavan työpajan järjestäminen on hyödyllistä silloin, kun halutaan työntekijöiden mielipiteitä

kehittämisestä. (Borgman ja Packalén 2002, 86.) Koska työpajapäivän tavoitteena oli vahvistaa positiivisen pedagogiikan työorientaatiota Harjulakodissa, pidimme tärkeänä henkilöstön osallisuutta ja mielipiteiden kuulumista. Osallistimme työntekijöitä työpajapäivässä siten, että he pääsivät miettimään pienissä ryhmissä, miten positiivinen pedagogiikka soveltuu heidän työpaikalleen. Tarkoituksena oli, että uuden työmenetelmän sisäistäminen on helpompaa, kun työntekijät ovat itse mukana suunnittelussa.

Yleisesti uuden työskentelytavan sisäistämiseen, sekä työntekijän ja työn kehittämiseen vaaditaan aikaa, tilaa ja energiaa. Lisäksi työntekijän motivaatio ja valmius muutokseen on tärkeää työskentelytavan muuttamisessa. (Borgman ja Packalén 2002, 140.) Töyrylä tutki Pro gradussaan uuden työmenetelmän käyttöönottoa lastensuojelulaitoksessa. Tutkimuksessa havaittiin, että uuden työmenetelmän käyttöönoton haasteita ovat esimerkiksi epäilykset uuden työmenetelmän toimivuudesta, sekä vaikeus muuttaa omaa ajatteluaan. (Töyrylä 2017, 48–49.)

Positiivisen pedagogiikan työvälineitä oli saatavilla erittäin laajasti, niin Internetissä kuin kirjoissakin. Ensimmäisenä rajasimme hakuamme jättämällä Internet-lähteet pois. Lähes kaikissa lähteissä työvälineet on jaoteltu PERMA-teorian mukaisesti viiteen eri osa-alueeseen. Tällä samalla jaottelulla teimme myös työpajapäivän työvälineiden esittelyn. Rajasimme työpajapäivään valitut työvälineet kolmeen eri kirjalähteeseen. Valitsimme Leskisenojan ja Sandbergin kirjan Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi, Leskisenojan kirjan Positiivisen pedagogiikan työkalupakki sekä Avolan ja Pentikäisen kirjan Kukoistava kasvatus. Rajatessamme lähdemateriaaleja valitsimme kirjat, joissa työvälineet oli kohdennettu Harjulakodissa olevien asiakkaiden ikäryhmälle.

5.2 Toteutus

Suunnittelimme Harjulakodin henkilöstölle kolmen tunnin kestoisen työpajapäivän elokuulle 2021. Vallitsevan koronatilanteen vuoksi työpajapäivä toteutettiin 16.9.2021 ja siihen osallistui yksitoista Harjulakodin työntekijää. Heistä ennakkotehtävään vastasi kymmenen henkilöä. Ennakkotehtävän vastauksista tulee ilmi, että työntekijät työskentelevät positiivisella asenteella, asiakkaita kunnioittaen. Virheisiin tai ongelmiin ei takerruta, vaan pyritään löytämään asiakkaasta hänen hyvät puolensa ja voimavaransa sekä suhtaudutaan tulevaisuuteen myönteisesti. Epäonnistumiset kuntoutumisessa eivät vähennä uskoa asiakkaaseen. Tärkeänä pidettiin myös nykyhetken keskittymistä, eikä asiakkaan menneisyys vaikuta työntekijän suhtautumiseen asiakasta kohtaan. Esiin nousivat myös kommunikoinnin, palautteen antamisen sekä kehumisen tärkeänä pitäminen. Myös työntekijöiden oman luonteen näkyminen työskentelyssä ja työntekijöiden myönteinen elämänsä koettiin tärkeänä.

Työpajapäivän koulutuksellinen osio liittyi positiivisen pedagogiikan teoriaan – mitä positiivinen pedagogiikka on, mitä hyötyjä sen käytöstä on yksilölle, mitä haasteita siihen liittyy ja miten sitä voidaan käytännössä toteuttaa (liite 2). Positiivisen pedagogiikan teorian läpikäymiseen varattiin aikaa kolmekymmentä minuuttia. Teoriaosuuteen varattu aika oli lyhyt, mutta sinä aikana ehdimme tuoda tiivistetysti esille positiivisen pedagogiikan sisällön ja käytön hyödyt Harjulakodin eri asiakasryhmille.

Teoriaosuuden jälkeen työntekijät jaettiin kolmeen eri ryhmään, joissa esitettiin kysymyksiä positiivisesta pedagogiikasta sekä erilaisia positiivisen pedagogiikan työvälineitä (liite 3). Työntekijät pääsivät itse miettimään, mikä tai mitkä työvälineistä olisivat sopivia Harjulakotiin. Kaikki ryhmät kiersivät jokaisella pisteellä, jolloin jokaisen työntekijän mielipide tuli kuulluksi.

Työpajapäivässä nostimme esille myös positiiviseen pedagogiikkaan liittyviä haasteita ja keskustelimme myös muutosvastarinnasta uutta työtapaa kohtaan. Tällä tavoin halusimme herätellä työntekijöitä pohtimaan myös omia asenteitaan. Lisäksi työntekijät keskustelivat pienryhmissään positiivisen pedagogiikan työvälineistä kriittisestikin.

Työpajapäivän aikana työntekijät pääsivät kokeilemaan positiivisen pedagogiikan työvälineitä itseensä. Jokainen osallistuja teki vahvuuspuun VIA-vahvuusmittarin tulosten pohjalta, hengitysharjoituksen sekä palautteen antamisen post-it -lapuilla. Nämä kaikki työpajapäivän aikana kokeillut menetelmät ovat osa positiivista pedagogiikkaa.

Havainnoimme Demingin PDCA-ympyrämallin mukaisesti työpajapäivän aikana jatkuvasti, vastaako työpajapäivän toteutus suunnitelmiamme. Työpajapäivän aikana pysyimme hyvin aikataulussa ja päivä eteni sujuvasti. Tarvittaessa ohjasimme keskustelua ryhmissä niin, että jokainen saa kertoa mielipiteensä. Annoimme myös lisäohjeita, jos huomasimme sille olevan tarvetta.

5.3 Arviointi

Joulukuussa keräsimme henkilöstöltä kyselyn avulla tietoa, miten positiivisen pedagogiikan sisäistäminen oli onnistunut (liite 4). Selvitimme, onko positiivisen pedagogiikan työorientaation sisäistämässä ilmennyt haasteita ja minkälaista tukea haasteista selviämiseen mahdollisesti vielä tarvittaisiin. Lisäksi selvitimme, ovatko työntekijät kokeneet konkreettiset työvälineet sopiviksi yksikkönsä toimintaan vai tulisiko niitä muuttaa.

Työpajapäivän lopuksi henkilökunta sai antaa vapaamuotoista palautetta työpajapäivän toteutuksesta. Yleisesti palautteista nousi esille teoratiedon selkeys ja työpajatoiminnan herättämä keskustelu. Palautteiden mukaan aikaa oli riittävästi asioiden käsittelyyn.

”Hyvä selkeä teoria, tehtävät ryhmissä viritti paljon keskustelua, uusia menetelmiä käyttöön”

”Ajatuksia herättävä ja lisää tietoa työmenetelmistä jota ottaa käyttöön, eli hyvä koulutus!”

”Hyvin toteutettu päivä! Aikaa oli riittävästi asioiden käsittelyyn”

Joulukuussa tehtyyn kyselyymme positiivisen pedagogiikan työorientaation sisäistämisestä vastasi seitsemän Harjulakodin työntekijää. Kaikki seitsemän vastaajaa kertoivat osallistuneensa järjestämämme työpajapäivään. Kuusi vastaajista koki, että työyhteisössä on otettu käyttöön positiivisen pedagogiikan työvälineitä. Yksi vastaajista vastasi, ettei positiivisen pedagogiikan työvälineitä ole otettu käyttöön. Yksi vastaajista kertoi, että varsinaisia työvälineitä ei ole otettu käyttöön, mutta työpajapäivä muistutti positiivisuuden merkityksestä.

Vastaajat tunsivat positiivisuuden näkyvän työskentelyssään työpajapäivän jälkeen kehuina, kannustamisena, hymyilynä sekä lasten vahvuuksien vahvistamisena erilaisilla menetelmillä. Positiivisen palautteen antaminen nousi esiin useammassa vastauksessa. Myös vanhempien huomioiminen työskentelyssä koettiin tärkeänä: vanhemmille kerrotaan, missä lapsi on onnistunut, sekä vanhemman toiveet pyritään ottamaan huomioon. Useampi vastaaja toi esille positiivisuuden näkyvän myös siinä, ettei vaikeissa tilanteissa luovuteta, vaan pyritään löytämään uusia keinoja työskentelyn jatkumiselle sekä lapsen kotiutumiseksi. Lisäksi positiivisuus näkyy työpaikalla työyhteisön kannustavana ja toisia tukevana ilmapiirinä.

”Huomioin lapsen vahvuuksia, annan lapselle positiivista palautetta onnistumisista, kerron vanhemmille missä lapsi on onnistunut tai mikä on mennyt hyvin sillä viikolla.”

Positiivisen pedagogiikan työvälineistä vastaajat kertoivat ottaneensa käyttöön kirjeen kirjoittamisen, mielikuvaharjoitteet ja voimavaralähtöisen valokuvaamisen, jotka on koettu hyvinä työvälineinä. Lisäksi Aarrearkku-työskentely sekä muisto myönteisestä hetkestä -työväline on otettu käyttöön. Osa vastaajista kertoi, ettei työvälineitä ole otettu sovitusti käyttöön. Vastauksista nousi myös esille työvälineitä, joita ollaan ottamassa myöhemmin käyttöön, kuten voimалаuseet.

”Tulossa on voimалаuseet, joita nuoret voivat olla itse valitsemassa. Ajatuksena on työskentelyn kautta ottaa asiakastyöhön mukaan opinnäytetyön työpajassa esille tulleita menetelmiä ja työskentelyohjeita.”

Kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta kokivat, että työpajapäivästä oli hyötyä. Moni vastaajista kertoi, että työpajapäivästä jäi kattavasti materiaalia, sekä valmiudet positiivisen pedagogiikan työorientaation käyttämiseen. Useat vastaajat nostivat esille sitä, kuinka työpajapäivä sai pohtimaan omia toimintatapoja, positiivisen pedagogiikan tärkeyttä sekä positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksia. Lisäksi työpajapäivä herätti miettimään positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksia.

”Minulle avautui jotenkin aivan uusi maailma tämän kautta.”

Moni vastaajista oli sitä mieltä, että työpajapäivästä oli hyötyä myös koko työyhteisölle. Tärkeänä pidettiin sitä, että työyhteisöllä on nyt yhtenäisempi työote ja työskentelyssä punainen lanka. Lisäksi se, että työvälineitä mietittiin yhdessä ja asiasta käytiin keskustelua työyhteisössä, koettiin hyvänä asiana. Yksi vastaajista koki, ettei työpajapäivästä ollut hyötyä työyhteisölle.

”Luulen että koko työyhteisö nyt ymmärtää työtteen suunnan ja punaisen langan.”

Kysyttäessä haasteita positiivisen pedagogiikan työorientaatioon siirtymisessä, suurin osa vastaajista tunsu, ettei haasteita ole ollut. Osa koki kuitenkin haasteena tiedon puutteen positiivisesta pedagogiikasta: koettiin, ettei kolmen tunnin työpajapäivä riittänyt tiedon sisäistämiseen. Lisäksi hektisessä arjessa ja nopeissa tilanteissa positiivinen pedagogiikka saattaa unohtua. Myös muutosvastarinta nostettiin vastauksissa esille.

”Hektinen arki saa helposti unohtamaan hyvän huomaamisen ja positiivisen pedagogiikan näkökulman hyödyntämisen.”

Usea vastaaja oli sitä mieltä, että positiivisen pedagogiikan työorientaation vahvistamiseksi riittävä lisätuki on kirjallisuuteen perehtyminen sekä aiheen kertaaminen. Lisäksi harjoittelun tärkeys uuden asian oppimisessa sekä yhteinen keskustelu työyhteisössä koettiin tarvittavana tukena positiivisen pedagogiikan sisäistämiseksi. Osa vastaajista ajatteli, ettei tarvitse lisätukea lainkaan.

” Aika-ajoin on hyvä palauttaa itselle mieleen työpajapäivän anti.”

Tarkastellessamme (check) kyselyn vastauksia, voimme todeta, että työpajapäivästä on ollut hyötyä positiivisen pedagogiikan työorientaatioon siirtymisessä Harjulakodissa. Lähes kaikki vastaajat kertoivat, että työpajapäivästä on ollut heille hyötyä, sekä työyhteisössä on otettu käyttöön positiivisen pedagogiikan työvälineitä. Monet vastasivat, että työpajapäivästä sai hyvää materiaalia työskentelyyn konkreettisten työvälineiden muodossa. Erityisesti se, että useammat vastasivat, että työpajapäivä sai pohtimaan omia toimintatapoja sekä positiivisuuden tärkeyttä, kertoo mielestämme siitä, että työpajapäivä oli onnistunut. Olemme saaneet työntekijät pohtimaan omia nykyisiä toimintamallejaan sekä peilaamaan niitä positiivisen pedagogiikan työorientaatioon. Moni vastaajista koki myös, että työpajapäivä toi Harjulakotiin yhtenäisemmän työskentelytavan. Lisäksi se, että moni vastaajista ajatteli työpajapäivän työskentelyn pienryhmissä hyvänä ja innostavana, antoi meille viestin siitä, että olemme onnistuneet työpajapäivän suunnittelussa.

Yksi vastaajista kuitenkin tunsikin, ettei työpajapäivästä ole ollut hyötyä, eikä työyhteisössä ole otettu käyttöön positiivisen pedagogiikan työvälineitä. Tämä oli mielestämme hieman ristiriidassa sen kanssa, että muut vastaajista kertoivat, että työvälineitä on otettu käyttöön. Tämä voisi kertoa siitä, että työyhteisö kaipaa vielä yhteistä tietoa siitä, kuinka positiivinen pedagogiikka otetaan työyhteisössä yhteisesti käyttöön. Uuden asian sisäistäminen vie aikaa, joten on normaalia, ettei yhden koulutuspäivän jälkeen uutta työorientaatiota ole täysin sisäistetty.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme prosessi alkoi keväällä 2021. Kokonaisuutena prosessi on ollut pitkä, mutta antoisaa kokemus. Aiheen valinta muodostui Harjulakodin tarpeiden mukaisesti. Olisimme voineet käyttää enemmän aikaa suunnitteluun, jolloin prosessi olisi kokonaisuutena ollut helpompi. Samoin aika- ja taulutuksen suunnitteluun olisi ollut hyvä käyttää aikaa ja jättää tilaa myös muuttuville elämäntilanteille. Opimme opinnäytetyön aikana paljon kehittämistyön prosessista ja positiivisuuden merkityksestä asiakastyössä.

Prosessin alussa kävimme paljon keskusteluja toimeksiantajan kanssa ja saimme apua aiheen valinnassa. Tänä aikana Harjulakodin johtaja on vaihtunut kaksi kertaa, joka hieman vaikeutti työskentelyä. Johtajan vaihtuessa työn aihetta rajattiin uudelleen ja muutettiin suunnitelmaa. Suunnitelmien muutokset veivät alussa odotettua enemmän aikaa, mutta toteutuksen kannalta ne olivat toimivia ratkaisuja.

Opinnäytetyön viitekehyksen rajaaminen ja lähdemateriaalin etsiminen oli työmme kannalta merkittävä osa-alue. Positiivisen pedagogiikan tutkimuksia on saatavilla hyvin niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Lastensuojeluun positiivisen pedagogiikan tutkimuksia ei ole tehty aiemmin ja tämä vaikeutti tutkimusten valintaa. Lastensuojeluun kohdennetut tutkimukset olisivat voineet antaa työllemme paremman teoriapohjan. Positiiviseen pedagogiikkaan tutustuminen teoreettien ja tutkimusten kautta antoi meille ymmärrystä positiivisen työskentelyn merkityksestä lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnille.

Tarkastelemiemme tutkimusten mukaan positiivisella pedagogiikalla on positiivisia vaikutuksia yksilön hyvinvointiin, joten toivomme, että opinnäytetyöllämme voimme lisätä lastensuojelulaitoksen asiakkaiden hyvinvointia. Tutkimuksissa on havaittu positiivisuuden vahvistamisen työskentelyssä lisäävän lasten hyvinvointia ja kukoistusta. Lisäksi perheiden kanssa yhteistyötä voidaan saada tiiviimmäksi ja positiivisella pedagogiikalla voidaan tukea heidän vanhemmuuttaan sekä vahvistaa heidän voimavarojaan. (Norrish, O'Connor, Robinson & Williams 2013, 148–151.)

Positiivisella pedagogiikalla toivomme olevan myönteisiä vaikutuksia myös Harjulakodin työntekijöiden hyvinvointiin. Positiivisen pedagogiikan työorientaation on tutkittu lisäävän hyvinvointia työssä sekä parantavan työyhteisön ilmapiiriä ja yhteistyötä. Yhteneväisellä työmenetelmällä voidaan myös sujuvoittaa työyhteisön työntekoa. (Leskisenoja 2019, 54–55.)

6.1 Kehittämistyön prosessin ja tuotoksen arviointi

Opinnäytetyömme tuotos on Harjulakotiin järjestetty työpajapäivä positiivisesta pedagogiikasta. Prosessi alkoi Demingin PDCA-ympyrämallin mukaisesti suunnittelusta (plan). Suunnitteluun sisältyivät työpajapäivän aikataulun ja rakenteen suunnittelu sekä sen suunnittelu, kuinka osallistamme henkilöstä ja kuinka saamme jokaisen työntekijän mielipiteen kuuluviin. Teoreettien etsimisen lisäksi suunnitteluun sisältyi myös materiaalien valmistelu työpajapäivää varten.

Suunnitteluvaiheessa etsimme teoreettista tietoa positiivisesta pedagogiikasta. Teoreettien rakentaminen ja sisäistäminen oli työmme kannalta tärkeää, jotta pystyimme järjestämään laadukkaan työpajapäivän.

vän ja jakamaan tietoa positiivisesta pedagogiikasta. Tiedonhakuun käyttimmekin paljon aikaa. Teoriatiedon rinnalla etsimme tietoa positiivisen pedagogiikan työvälineistä, joita valitsimme työpajapäivään.

Työpajapäivää suunniteltaessa pidimme tärkeänä, että Harjulakodin työntekijät ovat itse mukana uuden työmenetelmän käyttöönotossa. Siksi halusimme, että työskentely tapahtuu ryhmissä niin, että työntekijät keskustelevat yhdessä siitä, mitkä työvälineet he kokevat toimivina. Koimme, että työntekijöiden osallistaminen uuden työorientaation käyttöönottoon tuo pidempiaikaisia tuloksia, kuin se, että heille kerrotaan, kuinka työyhteisössä kuuluisi toimia. Lisäksi mielestämme Harjulakodin työntekijät olivat parhaita asiantuntijoita miettimään toimivia työvälineitä omalle työpaikalleen.

Suunnittelun jälkeen järjestimme työpajapäivän (do), jossa näimme, toimivatko tekemämme suunnitelmat. Harjulakodin johtaja oli järjestänyt kaikille työntekijöille mahdollisuuden osallistua työpajapäivään. Toiminnan alussa haasteita asetti teknologia, jonka toimivuudessa ilmeni ongelmia. Olimme saapuneet paikalle ajoissa, eivätkä haasteet näin ollen vaikuttaneet aikataulutukseen. Työpajapäivän aikataulutus oli toimiva, eikä sitä tarvinnut muuttaa missään vaiheessa.

Ryhmissä työskentely toi työvälineiden pohdintaan paljon erilaisia näkökulmia. Koimme myös toimivaksi ratkaisuksi sen, että jokainen ryhmä kiersi kaikilla pisteillä. Näin kaikkien työntekijöiden mielipiteet tulivat esille ja osassa työvälineistä ne erosivatkin toisistaan suuresti. Jos ryhmät eivät olisi kiertäneet kaikilla pisteillä, olisi näkemys työvälineistä voinut jäädä suppeaksi, mutta tällä tavoin saimme tietoa eri näkökulmista.

Työpajapäivään sisällytimme muutamia positiivisen pedagogiikan työvälineitä, jotta työntekijät näkevät, mitä ne voivat yksinkertaisimmillaan olla. Tällä tavoin halusimme näyttää, että positiivinen pedagogiikka ei aina vaadi suuria tekoja tai paljon aikaa. Laajemmin Harjulakodin työntekijät tutustuivat työvälineisiin ryhmätyöskentelyssä.

Kun tarkastelimme työpajapäivän kehityskohteita jälkikäteen (check), huomioimme, että työpajapäivän aikataulu asetti rajoitteita. Olisimme voineet sisällyttää työpajapäivään enemmän positiivisen pedagogiikan työvälineiden kokeilua, mutta tämä olisi vaatinut pidemmän ajan. Kolmen tunnin aikaraja vaati suunnittelemaan toimintaa tiiviiksi kokonaisuudeksi. Koska aika oli rajallinen, myös teoriaosuus oli tiivis. Emme myöskään halunneet tehdä päivästä luentomaista. Mielestämme teoreettista viitekehystä olisi voinut käsitellä laajemmin, jos aikaa olisi ollut käytettävissä enemmän tai työpajapäiviä olisi ollut useampia. Positiivisen pedagogiikan teoria on laaja kokonaisuus ja sen ymmärtäminen on tärkeää positiivisen pedagogiikan sisäistämisessä. Sisällytimme kuitenkin työpajapäivään mielestämme positiivisen pedagogiikan tärkeimmät osa-alueet.

Työpajapäivän arvioinnissa käytimme apuna myös Harjulakodin työntekijöiltä pyytämäämme palautetta heti työpajapäivän päätteeksi. Saamamme palautteen perusteella työpajapäivä oli hyödyllinen ja onnistunut. Työntekijät kokivat teoriaosuuden selkeänä sekä ryhmätyöskentelyn toimivana ja keskustelua herättävänä. Lisäksi laadimme joulukuussa kyselyn arvioinnin avuksi. Kyselyn vastausten perusteella positiivinen pedagogiikka vaatii Harjulakodissa vielä jonkin verran vakiinnuttamista (action).

Vastausten perusteella Harjulakodissa on otettu käyttöön positiivisen pedagogiikan työvälineitä ja käyttöönotetut työvälineet on koettu työhön sopivina. Haastetta on kuitenkin tuonut positiivisen pedagogiikan käytäntöjen muistaminen hektisessä arjessa. Tulosten perusteella voimme kuitenkin todeta, että positiivinen pedagogiikka soveltuu lastensuojeluun. Työpajapäivänä Harjulakodin työntekijät arvioivat työvälineistä, mitkä sopisivat heidän mielestään Harjulakotiin. Työntekijöiden mielestä moni työvälineistä sopi käyttöön sellaisenaan, mutta osa vaati soveltamista, jotta ne sopivat käytettäviksi lastensuojelun asiakkaiden kanssa.

Tavoitteenamme kehittämistyöllämme oli vahvistaa positiivisen pedagogiikan työorientaatiota Harjulakodissa. Kyselyyn saamiemme vastausten perusteella positiivisen pedagogiikan työvälineitä on otettu käyttöön ja Harjulakodissa on nyt yhtenäisempi työskentelytapa. Tämän perusteella saavutimme asettamamme tavoitteen.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä olemme noudattaneet Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n vuonna 2019 laatimia eettisiä suosituksia. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön aihe on aina työelämälähtöinen. Opiskelija valitsee aiheen oman koulutusalsansa ja suuntautumisensa mukaisesti. Opinnäytetyön tekoprosessi on opiskelijalle oppimiskokemus, joka tukee asiantuntijuuden, ammatillisen kehityksen sekä työelämätaitojen kehittymistä. (Arene 2020, 8–16.) Opinnäytetyöaihetta pohtiessamme saimme toimeksiantajaltamme tiedon, että Harjulakodissa vahvistetaan positiivisen pedagogiikan työorientaatiota, ja ryhdyimme yhteistyöhön, koska koemme aiheen tärkeänä ja se tukee kasvuamme sosionomeina. Aiheen tärkeyttä lisää tämänhetkinen keskustelu lastensuojelun tilanteesta ja kehittämistarpeesta. Olemme selvittäneet toimeksiantajan toiveet työhön liittyen ja pyytäneet palautetta työn eri vaiheissa. Työssämme olemme hyödyntäneet sekä toimeksiantajan että ohjaavan opettajamme antamaa palautetta.

Aihe on hyvin ajankohtainen, mutta liian vähän esille nostettu teema. Halusimme tehdä positiivisesta pedagogiikasta opinnäytetyön, koska koimme sen hyvänä tapana kehittää lastensuojelun työorientaatiota. Pidimme tärkeänä, että työstämme hyötyivät niin henkilöstö, kuin lastensuojelulaitoksen asiakkaatkin. Tarkoitus oli parantaa henkilöstön valmiuksia käyttää positiivista pedagogiikkaa. Koska tutkimuksien mukaan positiivisen pedagogiikan käytöllä on merkitystä yksilön hyvinvointiin, toivomme, että työmme lisää lastensuojelulaitoksen asiakkaiden hyvinvointia ja kukoistusta. Teimme työmme lasten näkökulmaa ajatellen ja pitäen mielessämme lasten parhaan.

Valmiin kehittämistyön tekijänoikeuksien, vastuiden ja velvollisuuksien tulee olla mietittynä ennen kehittämistyön toteutusta. Nämä seikat kirjataan tarkasti ja jokaisen osapuolen tulee hyväksyä ne ennen varsinaisen työn aloitusta. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 24.) Huolehdimme sopimuksen tekemisestä yhteistyössä Harjulakodin johtajan kanssa. Mietimme yhdessä kaikille osapuolille sopivan mallin ennen allekirjoitusta.

Opinnäytetyötä tehdessä huomioimme, ettemme plagioi tekstiä. Plagioinnilla tarkoitetaan, että jonkun muun tuottamaa tekstiä kirjoitetaan omaan opinnäytetyöhän ilman lähdemerkintöjä tai merkittämällä lähteet puutteellisesti. Silloin teksti vaikuttaa olevan kirjoittajan omaa, eikä lähteestä otettua. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 26.) Merkitsimme huolellisesti lähdemerkinnät ja teimme

lähdeluettelon. Tämän lisäksi huolehdimme lähdemateriaalin luotettavuudesta sekä ajantasaisuudesta. Näin opinnäytetyömme on tehty eettisesti ja luotettavasti.

Huomioimme, että osallistuminen opinnäytetyömme aineiston keruuseen oli vapaaehtoista. Osallistujia ei saa pakottaa vastaamaan kyselyihin tai palautteen antamiseen. Vapaaehtoisuuden ja suostut-
telun raja on hyvin häilyvä ja voi olla haastavaa huomata milloin pakottaminen alkaa. (Hirsjärvi ym. 2016, 25.) Huolehdimme, ettemme painosta tai pakota ketään osallistumaan aineiston keruuseen. Työpajasta saamamme materiaalit ja henkilöstön mielipiteet käsitelimme sekä julkaisimme nimettö-
minä. Emme myöskään pyytäneet osallistujilta nimiä tai muitakaan henkilötietoja, emmekä kerän-
neet osallistujista tunnistettavia tietoja. Myös työpajassa osallistujat saivat kertoa mielipiteensä ni-
mettöminä. Kyselyihin vastaaminen sekä palautteenanto työpajasta olivat vapaaehtoisia ja infor-
moimme tästä osallistujia. Kyselyiden tuloksien analysoinnin jälkeen hävitimme asianmukaisesti ky-
selykaavakkeet.

Työpajapäivään osallistuminen oli osa työntekijöiden työpäivää ja siten sitä ei voida pitää vapaaeh-
toisena osallistumisena. Pidimme vastausten nimettymyyttä tärkeänä, koska kaikki osallistujat tunte-
vat toisensa ja omien mielipiteiden julki tuominen voi olla näin helpompaa. Käytimme opinnäyte-
työssä vain siinä tarvittavia tietoja emmekä keränneet tarpeetonta materiaalia.

6.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi tuki ammatillista kasvuamme monin eri tavoin. Opinnäytetyön aihe valikoitui
lastensuojeluun, jotta kehittyisimme tulevina lastensuojelun työntekijöinä. Tavoitteenamme oli laa-
jentaa osaamistamme työn kehittämisessä ja lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukemisessa.
Koko opinnäytetyöprosessin ajan refleктоimme aiempaa osaamistamme ja uutta tietoa suhteessa
kokemuksiimme lastensuojelutyöstä. Yhteiset keskustelut opettajan, Harjulakodin työntekijöiden ja
esimiehen kanssa laajensivat näkemystämme lastensuojelutyöstä ja sen merkityksestä yhteiskun-
nassa.

Sosionomikoulutuksen kautta saatavaa osaamista voidaan jäsentää kompetenssien kautta. Kompe-
tenssien rinnalla osaamista tarvitaan sosiaalisista taidoista ja oppimaan oppimisesta. Sosionomin
tulee hallita työelämätaitoja ja kyetä kehittämään työtä muuttuvassa yhteiskunnassa. Sosionomilla
tulee olla eettistä osaamista, asiakastyön osaamista, alan palvelujärjestelmäosaamista sekä kriittistä
ja osallistavaa yhteiskuntaosaamista. Lisäksi kompetensseissa mainitaan tutkimuksellisen kehittämi-
sen, innovaatio-osaamisen sekä työyhteisön johtamis- ja yrittäjyysosaamisen hallinta. (Arene 2017,
10.)

Prosessin aikana opimme, miten laajaa osaamista työn kehittäminen vaatii. Positiivisen pedagogiikan
teoreettisen viitekehyksen osaaminen ja työvälineiden hallinta oli merkittävässä roolissa, mutta työ-
pajapäivän suunnittelu vaati paljon muutakin osaamista. Vaikka kyseessä ei ollut täysin uusi työ-
orientaatio, vaan aiemman osaamisen vahvistaminen, on prosessiin varattava riittävästi aikaa ja
huomioitava erilaiset persoonat työpaikalla. Huomasimme myös, miten merkittävässä roolissa työn-
tekijöiden kuuleminen ja kehittämisen etenemisen arviointi on. Ilman arviointia ei pystytä havaitse-
maan muutostarpeita ja puuttumaan niihin nopealla aikajänteellä.

Opinnäytetyötä suunnitellessa ja kirjoittaessa opimme paljon tiedon etsimisestä ja erilaisten lähteiden oikeellisuuden arvioinnista. Opimme, miten suuresta määrästä tutkimuksia on mahdollista rajata tarvitsemansa tieto. Alun haasteiden jälkeen tiedon etsiminen muuttui helpommaksi ja luontevammaksi. Haastavimmaksi koimme opinnäytetyön tekstin jäsentelyn ja uusien lähdemerkintöjen opetteluun. Lähdemerkintöjen muuttuminen kesken opinnäytetyön prosessin lisäsi työn haastavuutta. Lähdekohtaisesti opinnäytetyötä kirjoitettaessa olisi hyvä huomioida lähdemerkintöjen oikeellisuus jo työn alusta lähtien. Kokonaisprosessi lisäsi myös eettistä osaamistamme.

Opimme, miten iso merkitys positiivisella kohtaamisella on asiakastyössä. Saimme myös laajasta materiaalista paljon uusia työvälineitä tulevaisuutta varten ja osaamista käyttää niitä asiakastyössä. Positiivisen pedagogiikan sisäistäminen antoi meille keinoja kohdata haastavassa elämäntilanteessa olevia asiakkaita ja tukea heidän kasvuaan ja kehitystään kohti kukoistavaa aikuisuutta.

6.4 Hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Positiiviseen pedagogiikkaan liittyy hyvin paljon erilaisia työvälineitä. Aiheen laajuuden takia olisi saatu suurempi hyöty, jos työpajapäivän lisäksi olisi ollut ainakin toinen samanmittainen työskentelyaika. Useamman kerran kokoontumisissa olisi voinut ottaa pohdittavaksi lisää työvälineitä ja suunnitella työvälineiden käyttöönottoa tarkemmin. Suunnitelmallisella toiminnalla voitaisiin varmistaa työvälineiden juurtuminen osaksi työyksikön toimintaa.

Positiivisen pedagogiikan työvälineet ovat hyvin moninaisia ja niiden käyttö olisi hyvä miettiä myös yksittäisen asiakkaan näkökulmasta. Työpajapäivässä pohdinta oli laajaa koskien yleisesti lastensuojelun asiakkaita. Syvempään tarkasteluun olisi päästy pohtimalla työvälineiden sopivuutta ja käytettävyyttä eri asiakkaiden henkilökohtaisen tilanteen mukaan. Tämä olisi vaatinut usean eri kokoontumiskerran yksiköiden omissa tiimeissä.

Opinnäytetyö herätti ajatuksia monista uusista tutkimusaiheista. Tulevaisuudessa olisi hyvä tutkia positiivisen pedagogiikan käyttöä lastensuojelulaitoksissa tarkemmin. Teoriaosuudessa selvisi, ettei lastensuojeluun ole tehty tutkimuksia siitä, miten tehostettu positiivisen pedagogiikan työorientaatio vaikuttaa lasten hyvinvointiin. Kouluissa tehtyjen tutkimusten mukaan lasten hyvinvointi parani selkeästi ja olisi hyvä tehdä samansuuntaisia tutkimuksia myös lastensuojelun asiakkaille. Lastensuojelun kannalta keskeisin tulevaisuuden tutkimus voisi olla positiivisen pedagogiikan vaikutus toteutettujen rajoitustoimenpiteiden määrään.

Tutkimusten mukaan kouluissa positiivisella pedagogiikalla on myös vaikutusta vanhempien ja lasten sekä vanhempien ja työntekijöiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Lastensuojelussa voisi tutkia myös positiivisen pedagogiikan vaikutuksia näille osa-alueille. Myös työntekijöiden työssä jaksamisen ja työn innostuksen vaikutuksia olisi hyvä mitata.

LÄHTEET

- Aarnio, Noora 2018. Toipuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa – Miten ammattilaiset voivat tukea nuorta ja hänen vanhempiaan sijoituksen alkuvaiheessa? Pdf-tiedosto. <http://uusiep.fi/wp-content/uploads/2018/11/toipuminen-tapahtuu-vuorovaikutuksessa.pdf>. Viitattu 27.4.2021.
- Abdullah, Alhassan, Cudjoe, Ebenezer & Uggerhøj, Lars 2020. "We are consultants, not collaborators": Young people's experiences with child protection meetings in Ghana. *Children and Youth Services Review* 109. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740919309879?via%3Dihub>. Viitattu 30.4.2021.
- Arene 2017. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä 2017. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2017. Pdf-tiedosto. Julkaistu 2017. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428. Viitattu 29.12.2021.
- Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2020. Pdf-tiedosto. Julkaistu 2020. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINNÄYTETÖIDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>. Viitattu 20.1.2022.
- Au, Wai Chun Cherry & Kennedy, Kerry John 2018. A Positive Education Program to Promote Well-being in Schools: A Case Study from a Hong Kong School. Julkaistu 3.8.2018. <https://www.ccse-net.org/journal/index.php/hes/article/view/76825>. Viitattu 26.3.2021.
- Avola, Pauliina & Pentikäinen, Viivi 2020. Kukoistava kasvatusta, positiivisen pedagogiikan ja laajalaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. 2 painos. Espoo: BEEhappy Publishing.
- Bardy, Marjatta 2013. Johdanto. Julkaisussa: Bardy, Marjatta (Toim.) Lastensuojelun ytimessä. Viides painos. Tampere: Juvenes print, 43–47.
- Borgman, Merja ja Packalén, Esa 2002. Parhaat käytännöt työyhteisön kehittämiseen. Helsinki: Tammi.
- Drake, Gabrielle, Edenborough, Michel, Falloon, Jan, Fattore, Tobia, Felton, Rhea, Mason, Jan & Mogenssen, Lise 2019. Is there a place for children as emotional beings in child protection policy and practice? Julkaistu 25.4.2019. <https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/42651/1/v11i1p7.pdf>. Viitattu 27.4.2021.
- Eronen, Tuija & Laakso, Riitta 2016. Lastensuojelun laitoshoidon kasvatukselliset ja kuntouttavat orientaatiot ja niiden vaikuttavuus – Tutkimuskatsaus kansainvälisiin tutkimuksiin 2010–2016. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Pdf-tiedosto. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131499/URN_ISBN_978-952-302-780-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 11.3.2022.
- Harjulakoti 2019. Harjulakodin sijaishuoltoyksikkö Kotila. Verkkojulkaisu. <https://www.harjulakoti.fi/kotila-yksikko/>. Viitattu 3.2.2021.
- Heikkilä, Eevaleena 2014. "Onnistuminen huomataan!", Positiivinen pedagogiikka 3–6-vuotiaiden lasten päivähoidossa. Opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveystieteiden laitos. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/82145/Heikkila_Eevaleena.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 23.4.2021.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja Kirjoita. 15 painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.

Hoikkala, Saana 2018. Kontrollikäytännöt lastensuojelulaitoksissa harmaata vyöhykettä. Haaste 4/2018-verkkolehti. <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste42018/kontrollikaytannot-lastensuojelulaitoksissaharmaatavyohyketta.html>. Viitattu 23.4.2021.

Kojo, Riitta 2012. Vanhempien kokemuksia sosiaalisesta tuesta huostaanoton jälkeen. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Lapin yliopisto. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61458/Kojo.Riitta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 28.7.2021.

Kolehmainen 2021. Vastaava ohjaaja. Harjulakoti. Haastattelu 3.2.2021.

Kumpulainen, Kristiina, Mikkola, Anna, Rajala, Antti, Hilppö, Jaakko & Lipponen, Lasse 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Julkaisussa: Uusitalo-Malmivaara, Lotta (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus, 224–242.

Lastensuojelulaki 2007/417. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L9P40>. Viitattu 24.4.2021.

Leskisenoja, Eliisa & Sandberg, Erja 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Leskisenoja, Eliisa 2016. Vuosi koulua, vuosi iloa, PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluilun edistäjinä. Akateeminen väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62568/Leskisenoja_Eliisa_ActaE198_pdfA.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 15.3.2021.

Leskisenoja, Eliisa 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Juva: Bookwell Digital.

Leskisenoja, Eliisa 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa, toteuta käytännössä. 2.painos. Jyväskylä: PS kustannus.

Malja, Marjo, Puustinen-Korhonen, Aila & Petrelius, Päivi 2019. Lastensuojelun laatusuositus. Verkkojulkaisu. Sosiaali- ja terveysministeriö. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=4&isAllowed=y. Viitattu 24.4.2021.

Mäkisalo, Merja 2003. Yhdessä onnistumme, opas työyhteisön kehittämiseen ja hyvinvointiin. Tampere: Tammi.

Niininen, Anne & Terävä-Karhinen 2019. Vanhempien kokemuksia voikukkia- vertaisryhmän vaikutuksista huostaanotokriisistä selviytymiseen. Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, kriisityö. Hämeen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/263657/Niininen_Terava-Karhinen_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 28.7.2021.

Norrish, Jacolyn M., O'Connor, Meredith, Robinson, Justin & Williams, Paige 2013. An applied framework for positive education. *International Journal of Wellbeing* 3(2), 147–161. https://www.researchgate.net/publication/257931706_An_applied_framework_for_Positive_Education. Viitattu 21.5.2021.

Positive education julkaisuaika tuntematon. Positiivinen oppiminen. verkkosivu. Positive education oy. <https://www.positiivinenoppiminen.fi/positiivinen-oppiminen-positiivinen-pedagogiikka/>. Viitattu 8.3.2021.

Ratkes RY 2021. Tarkoitus ja toiminta. Verkkosivu. Ratkaisu- ja voimavarasuuntautuneiden menetelmien edistämisyhdistys ry. <https://ratkes.fi/yhdistys/>. Viitattu 31.5.2021.

Sarala, Urpo & Sarala, Anita 2010. Oppiva organisaatio – oppimisen, laadun ja tuottavuuden yhdistäminen. 9. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Sinkkonen, Jari 2015. Mitä tulisi ottaa huomioon lasta sijoitettaessa. Julkaisussa: Sinkkonen, Jari ja Tervonen-Arnkil, Kaisa (Toim.) Lapsi uusissa oloissa, tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta. Helsinki: Kustannus oy Duodecim, 148–164.

THL 2019. Perhekuntoutus. Verkkosivu. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhekuntoutus#otsikko1>. Viitattu 27.5.2021.

THL julkaisuaika tuntematon a. Mitä on lastensuojelu? Verkkosivu. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu#Lastensuojelun%20teht%C3%A4v%C3%A4t>. Viitattu 24.4.2021.

THL julkaisuaika tuntematon b. Sijaishuolto. Verkkosivu. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto>. Viitattu 23.5.2021.

Toimeksi.fi julkaisuaika tuntematon. Työkaluja toiminnan kehittämistyöpajoihin. Verkkojulkaisu. Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry. <https://www.toimeksi.fi/kansalais-ja-yhdistystoimijoille/arvioinnin-tyokaluja-ja-menetelmia/vapaaehtoistoiminnan-arviointi-ja-kehittaminen/tyokaluja-toiminnan-kehittamistyopajoihin/>. Viitattu 31.4.2021.

Töyrylä, Sanna 2017. Lastensuojelun kehittäminen kohti Hackneyn mallia. Sosiaalityöntekijöiden kokemuksia kehittämisprosessissa. Pro gradu -tutkielma. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/18661/urn_nbn_fi_uef-20171229.pdf?sequence=-1&isAllowed=y. Viitattu 24.5.2021.

Uusitalo, Lotta & Vuorinen Kaisa 2020. Positiivinen kasvatus inklusion tukena. Julkaisussa: Takala, Marjatta, Äikäs, Aino ja Lakkala, Suvi (toim.) Mahdoton inklusio? tunnista haasteet ja mahdollisuudet. Jyväskylä: PS-kustannus, 185–217.

Uusitalo-Malmivaara, Lotta 2014. Hyveet ja luontevahvuudet. Julkaisussa: Uusitalo-Malmivaara, Lotta (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus, 63–84.

Välimaa, Mira 2016. Kokemuksia toimivasta lastensuojelusta, vanhemman toimijuuden rakentuminen lastensuojeluasiakkuudessa. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/50897/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201607273683.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 28.7.2021.

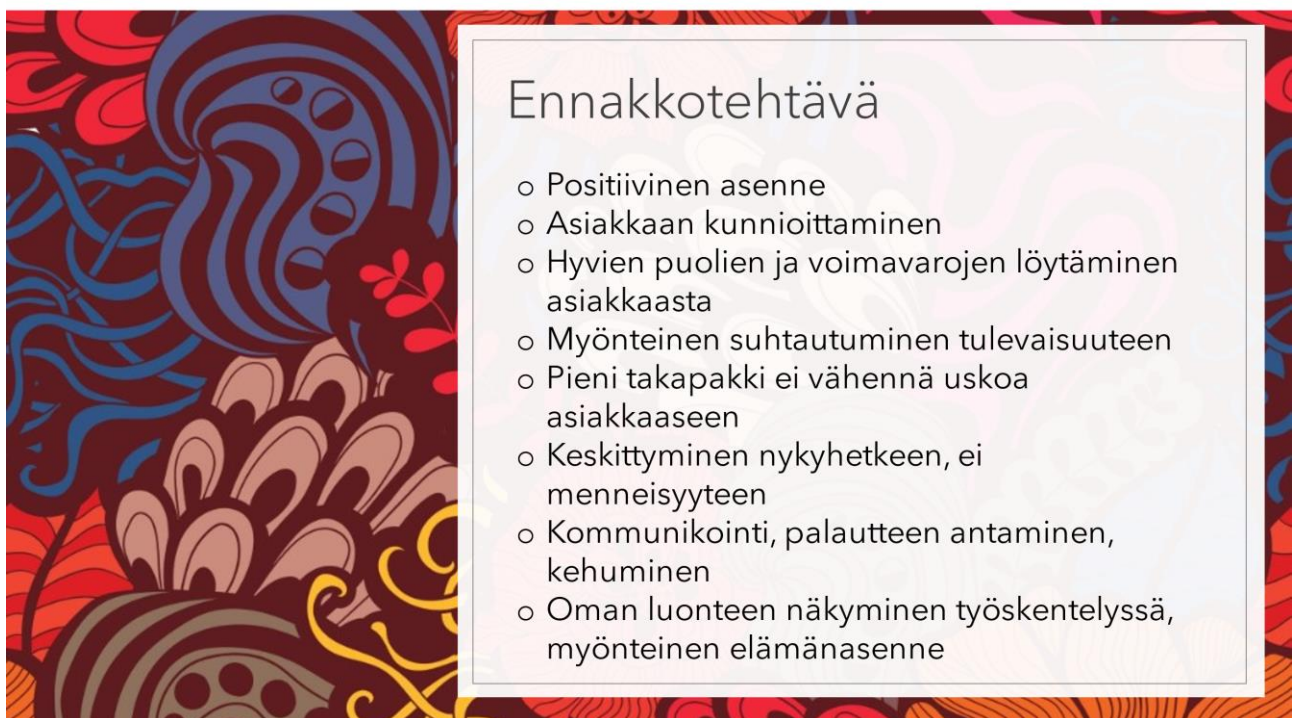
Zhao, Yukun, Yu, Feng, Wu, Yiwen, Zeng, Guang & Peng, Kaiping 2019. Positive Education Interventions Prevent Depression in Chinese Adolescents. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.01344/full>. Viitattu 16.3.2021.

LIITE 1: ENNAKKOTEHTÄVÄ

Työpajapäivän 24.8. ennakkotehtävä

1. Miten positiivisuus näkyy tällä hetkellä työskentelyssäsi lasten ja heidän perheidensä parissa?

LIITE 2: POWERPOINT

Positiivinen pedagogiikka

- Positiivinen psykologia
- Tavoitteena hyvinvointi, onnellisuus, vahvuuksien löytäminen
- Positiiviset tunnekokemukset, hyvät ihmissuhteet, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia
- Pohja elämäntyytyväisyydelle luodaan myönteisyydellä, lapsen vahvuuksia hyödyntäen
- Tunne-, vuorovaikutus- ja onnellisuustaidot
- Arjessa näkyy hyvään keskittyvänä valmentavana ja ohjaavana työotteena
- Ei keskitytä puutteisiin
- Voimavarakeskeisyys
- Vahvuuksien ja onnistumisien huomaaminen
- Epäonnistumisia ei nosteta esille
- Kukoistus

Positiivinen pedagogiikka

- Lapsen hyvinvointi koostuu hänen arjestaan - tärkeää, että kaikki toimijat tukevat lapsen hyvinvointia ja kehitystä
- Positiivisen pedagogiikan avulla luodaan lapsen hyvinvointia lisääviä käytänteitä
- Lapsen tunteisiin ja kokemuksiin huomion kiinnittäminen tietoisesti
- Kasvattaja tukee lapsen tunteiden, vahvuuksien ja kokemusten tunnistamista
- Lapsen usko kykyihinsä kasvaa
- Ei tarvita suuria tekoja kasvattajalta

PERMA-teoria

- Hyvinvointiteoria, jossa positiivinen pedagogiikka kiteytyy yhteen
- Hyvinvoinnin elementit on jaettu viiteen osaan:
  - Myönteiset tunteet
  - Sitoutuminen
  - Ihmissuhteet
  - Merkityksellisyys
  - Saavuttaminen
- Nämä osa-alueet tukevat ihmisen hyvinvointia
- Mitä useampaa osa-aluetta kasvatuksessa huomioidaan, sen enemmän ne voivat lisätä lapsen onnellista kasvua

Käytön haasteet

- "Positiivisuushöpötystä"
- Ei ole tarkoitus nähdä maailmaa vaaleanpunaisten lasien läpi, vaan huomata elämän merkitys
- Liian vähän tietoa
- Ero positiivisen ajattelun ja positiivisen pedagogiikan välillä
- Yli menevä positiivisuus
- Positiivisuuden esittäminen voi olla jopa haitallista lapselle
- Aito kehu vahvistaa, epäaito voi heikentää hyvinvointia

Työntekijän hyvinvointi

- Työskentelyn kannalta merkittävä osa alue
- Omaa hyvinvointia haastava mieltä
- Positiivisen pedagogiikan osaalueita hyvä soveltaa itseensä
- Kun työntekijä voi hyvin, hän mallintaa kiitollisuuden asennetta lapsille
- Aito ja inhimillinen työntekijä saa olla myös väsynyt, turhautunut, pettynyt ja vihainen
- Aina ei voi olla positiivinen
- Aikuinen opettaa anteeksi pyytämistä ja antamista mallintamalla

IKÄVIEN TUNTEIDEN KÄSITTELY

- Negatiiviset tunteet ovat osa oppimista
- Kaikki tunnetilat ovat sallittuja, mutta ne eivät saa näkyä toisiin kohdistuvana huonona käytöksenä
- Lapselle opetetaan keinoja tunteiden hallintaan
- Nimetään ja sallitaan tunteet
- Rauhoittumisen jälkeen tilanne käsitellään
- Lasta autetaan antamaan anteeksi muille ja itselleen
- Asiaan ei palata myöhemmin

Positiivisen pedagogiikan vaikutukset

- Tutkimukset pohjautuvat kouluun ja varhaiskasvatukseen
- Parantaa aikuisen ja lapsen vuorovaikutusta, mutta myös lasten välisiä suhteita
- Parantaa työntekijän hyvinvointia
- Vähentää lasten masentuneisuutta
- Tiivistää vanhemman kanssa käytävää yhteistyötä
- Positiivinen palaute vahvistaa vanhemmuutta
- Ohjaa vanhempaa näkemään lapsen hyvät puolet
- Lisää vanhemman osallisuutta lapsen elämässä

LIITE 3: TYÖPAJAPÄIVÄSSÄ ESITELLYT POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN TYÖVÄLINEET

POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN TYÖVÄLINEET:

Sitoutuminen:

1. Mindfulness-harjoitukset: Esimerkiksi hengitysharjoituksessa keskitytään omaan hengitykseen, lasketaan ja aistitaan sitä. Tämä harjoitus lisää tietoista läsnäoloa. Auttaa rentoutumaan ja keskittymään. (Leskisenoja 2014, 97.)
2. Rauhoittumisnurkka: Valitaan rauhallinen paikka, jossa voi halutessaan käydä rentoutumassa. Rauhoittumisnurkkauksessa voi lukea, pohtia asioita tai levätä. (Leskisenoja 2014, 100.)
3. Huoliaika: Lapsi kirjoittaa joka päivä 15 minuutin ajan asioista, jotka aiheuttavat hänelle huolta. Huoliajan ulkopuolella pyritään suhtautumaan asioihin myönteisesti. Tärkeää on, ettei huoliaika ole kuitenkaan juuri ennen nukkumaanmenoa. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 68.)

Myönteiset tunteet:

1. Kolme hyvää asiaa -harjoitus: Lapsi kirjoittaa joka ilta ylös kolme sinä päivänä hyvin mennyttä asiaa. Tämän harjoituksen avulla positiivisiin asioihin palataan tietoisesti. (Leskisenoja 2017, 65–66.)
2. Kiitollisuuspäiväkirja: Lapsi kirjoittaa omaan päiväkirjaansa säännöllisesti mistä asioista on kiitollinen. Harjoitus lisää lapsen tietoisuutta elämänsä kiitollisuuden aiheista. (Leskisenoja 2017, 67.)
3. Kiitoskirje: Lähetetään kirje jollekin henkilölle, joka on myönteisesti vaikuttanut kirjoittajan elämään. (Leskisenoja 2017, 68.)
4. Ystävällisten tekojen kirjaaminen: Lapsi kirjaa ylös kerran viikossa tekemänsä ystävälliset teot. Ystävällisten tekojen kirjaaminen ja niiden laskeminen lisää onnellisuuden määrää. (Leskisenoja 2017, 71.)
5. Ystävyydenviikko: Viikon aikana voidaan valita jokaiselle lapselle salainen ystävä, jolle tehdään ystävällisiä tekoja. Yhteisen tilan seinälle laitetaan ystävyyden puu johon lapset merkitsevät havaitsemiaan ystävällisiä tekoja. Ystävyyden viikkoon voi liittää myös yhteisen juhlan. (Leskisenoja 2017, 71.)
6. Hyvänmielen aarrearkku: Lapsi suunnittelee itselleen laatikon/arkun johon hän kerää hyvää mieltä tuottavia esineitä. Näitä esineitä voivat olla esimerkiksi kuvat, postikortit, kirjeet, lapsuusmuistot, palkinnot. Arkkuun on tarkoitus palata aina kun lapsen tunnetila kaipaa positiivista nostatusta. (Leskisenoja 2017, 78.)
7. Myönteisten asioiden muistilista: Nuori kirjoittaa listan kymmenestä asiasta, joista pitää itsessään. Listan avulla on helpompi tiedostaa hyvät, onnistuneet asiat itsessään. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 83.)

Merkityksellisyys:

1. VIA-vahvuusmittari: Vahvuusmittarin avulla lapsi saa selville omat luonteenvahvuutensa. (Leskisenoja 2017, 139.)
2. Kokous ja aloitelaatikko: Kokoukseen valitaan etukäteen puheenjohtaja. Kokouksissa tarkoituksena on miettiä etukäteen esille tulleita asioita. Lasten aiheet kokoukseen voidaan selvittää etukäteen aloitelaatikon avulla. Laatikoon saa laittaa ehdotuksia ja muutostarpeita. Puheenjohtajalle tehdään etukäteen lista

käsiteltävistä asioista. Kokoukseen voidaan liittää kiitokset ja kohteliaisuudet osio tai muita positiivisuuden liittyviä aiheita. (Leskisenoja 2017, 143–145.)

3. Hyväntekeväisyysprojekti: Lapset miettivät yhdessä, minkälaisia hyväntekeväisyysprojekteja he voisivat yhdessä järjestää (esimerkiksi vanhusten ilahduttaminen, roskien kerääminen, pihan siivoaminen). Ohjaajan avulla valitaan yksi toteuttavaksi. Projektin jälkeen mietitään, miltä toisten ilahduttaminen ja hyvän tekeminen tuntui. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 145.)
4. Ihmiset, jotka ovat auttaneet: Lapsi kirjoittaa listan viidestä ihmisestä, jotka ovat auttaneet häntä, sekä tavat, joilla nämä henkilöt ovat häntä auttaneet. Joskus lapsi saattaa ajatella, ettei hänen ympärillään ole välittäviä ihmisiä. Listan avulla on helpompi hahmottaa, että muut ihmiset välittävät ja haluavat auttaa. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 85.)
5. Ihmiset, joita olen auttanut: Lapsi kirjoittaa listan viidestä ihmisestä, joita hän on auttanut. Joskus lapsi saattaa ajatella, että hän on merkityksetön. Lista auttaa huomaamaan, kuinka paljon hyvää lapsi tekee muiden hyväksi. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 86.)

Ihmissuhteet:

1. Kummitoiminta: Koulun mallia muokaten lastensuojelulaitoksessa pidempään ollut lapsi nimetään uuden lapsen kummiksi. Pidempään ollut lapsi saa vastuutehtäviä uuden lapsen arjen auttajana. Näitä kummitoimintoja voivat olla tilojen esittely, lasten sääntöjen kertominen, ruokailuun kutsuminen, ruuanvalmistuksessa auttaminen... (Leskisenoja 2017, 116–117.)
2. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö: videoiden/kuvien/kirjeiden lähettäminen lapsen onnistumisen hetkistä. Tämä lisää vanhemman osallisuutta lapsen asioissa ja parantaa yhteistyötä. (Leskisenoja 2017, 118–119.)
3. Yhteiset kotitehtävät (lapsi ja vanhempi yhdessä): Näitä tehtäviä voivat olla esimerkiksi aarrearkun tavaroiden etsiminen, lapsen positiivisten asioiden kirjaaminen ylös yms. (Leskisenoja 2014, 122–123.)
4. Minä parhaimmillani: Lapsi valitsee ihmisiä, joilta pyytää itsestään kirjallisesti hyviä asioita. Näitä ihmisiä voivat esimerkiksi olla kaverit, ohjaajat, vanhemmat, sukulaiset.... Tärkeiltä ihmisiltä saatu palaute lisää iloa, mielihyvää ja kiitollisuutta. (Leskisenoja 2017, 126.)
5. Sata tapaa kehua: Lapset yrittävät keksiä yhdessä sata eri tapaa kehua ja kiittää. Esimerkiksi ”Aivan mahtavaa!”, ”Huippua!” tai ”Olen ylpeä sinusta!”. Kehut lisäävät positiivista mieltä ja vahvistavat ihmissuhteita. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 96.)
6. Kehuseinä: Yhteiseen tilaan tehdään kehuseinä, johon kirjoitetaan tarralappuja, jossa kiitetään ja kehuutaan muita. Tarkoituksena on levittää hyvää mieltä ja lisätä lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 97.)

Saavuttaminen:

1. Voimalauseet: lapset keksivät itse tai valitsevat valmiista lauseista itselleen voimalauseen. Tätä voimalauseetta voi miettiä mielessään silloin kun on hankala tilanne. (Leskisenoja 2017, 161.)
2. Voima-asento: Lapsi keksii itselleen voima asennon. Tässä asennossa oleminen hetken aikaa, jolloin se voi lisätä itsevarmuutta ja rohkeutta (Leskisenoja 2017, 162.)
3. Palkintojuhlat: Etukäteen mietitään yhdessä tavoite, jota kohti pyritään sinnikkäästi. Tavoitetta kohti pyrkivästä asenteesta, innokkuudesta ja parhaansa tekemisestä järjestetään yhteiset juhlat. (Leskisenoja 2017, 166.)

4. Itsearviointi: itsearviointi voi olla osa päivittäistä työskentelyä. Mutta myös kohdistua esimerkiksi kuukausiraportin kirjoittamis- vaiheeseen. Itsearviointi lisää lapsen osallisuutta ja toimijuutta. (Leskisenoja 2017, 169.)
5. Itsesäätely-paastohaaste: Lapsi pidättäytyy jostakin hänelle tärkeästä asiasta viikon ajaksi (esimerkiksi sosiaalinen media, herkut). Haasteen aikana lapsi pohtii ja kirjoittaa muistiin erilaisia keinoja pysyä tavoitteessaan vaikeissa tilanteissa. Haasteen aikana lapsi kirjaa päivittäin onnistumisiaan ja tuntemuksiaan viikon ajalta, sekä erityisesti niitä tekijöitä, joiden avulla hän selvisi haasteesta. (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 124.)
6. Itsesäätely-selviytymiskeinoja: Lapsi pohtii ohjaajan kanssa erilaisia positiivisia toimintamalleja, joita voi käyttää tunnekuohun keskellä. Tämän jälkeen lapsi miettii näistä keinoista itselleen sopivimpia ja kirjoittaa ne itselleen ylös näkyvälle paikalle. (Esimerkiksi musiikin kuuntelu, piirtäminen, liikkuminen, kymmenen laskeminen.) (Leskisenoja ja Sandberg 2019, 126.)

Positiivinen pedagogiikka

1. Miten positiivisuus näkyy tällä hetkellä työskentelyssäsi lasten ja heidän perheidensä parissa?

2. Osallistuitko positiivisen pedagogiikan työpajapäivään?

Kyllä

En

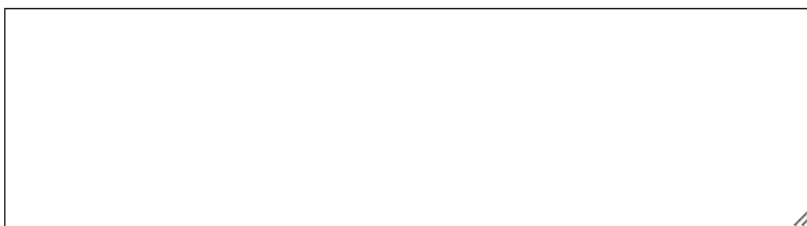
3. Oletteko ottaneet käyttöön positiivisen pedagogiikan työvälineitä työyhteisössänne?

Kyllä

Ei

Millä muulla tavoin positiivisuus näkyy työskentelyssä lasten ja perheiden kanssa työyhteisössäsi?

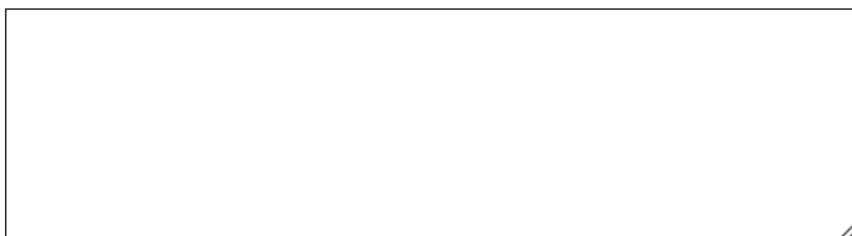
4. Mitä positiivisen pedagogiikan työvälineitä olette ottaneet käyttöön ja miten niitä on käytetty? Onko käyttöönotetut työvälineet olleet sopivia työyksikköönne?

5. Oliko työpajapäivästä hyötyä Sinulle? Miten?

6. Oliko työpajapäivästä hyötyä työyhteisöllesi? Miten?

7. Mitä haasteita positiivisen pedagogiikan työorientaatioon siirtyminen on aiheuttanut?

8. Koetko tarvitsevasi lisää tukea positiivisen pedagogiikan käyttöönotossa?

